

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra Blízkého východu

Bakalárska práca

Lívia Jurčová

Muslimské bratstvo v Egypte medzi násilím a umiernenosťou

Muslimské bratstvo v Egyptě mezi násilím a umírněností

Muslim Brotherhood in Egypt in between violence and
moderation

Praha 2021

Vedúca práce: Bc. Tereza Jermanová, M.A., Ph.D.

Úprimná vďaka patrí vedúcej mojej bakalárskej práce, pani doktorke Tereze Jermanovej, za ochotu nasmerovať, poradiť, prekonzultovať. Takisto ďakujem za všetky cenné rady, ktoré si vezmem aj do ďalšieho štúdia.

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne, že som riadne citovala všetky použité pramene a literatúru a že práca nebola využitá v rámci iného vysokoškolského štúdia či k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

Abstrakt

Muslimské bratstvo v Egypte prešlo od svojho založenia Ḥasanom al-Bannā v roku 1928 po súčasnosť mnohými zmenami. Zo sociálne-náboženského hnutia zaoberajúceho sa morálnymi hodnotami a učením o islame prešli Bratia k násilnému aktivizmu až terorizmu a následne sa oficiálne vzdali násilia. Po demonštráciách Arabskej jari roku 2011 sa politický prúd bratstva dostal do vlády, a dokonca sa ich člen stal prvým demokraticky zvoleným prezidentom. Na ceste k tomuto úspechu sa Bratstvo potýkalo s obdobiami represie a ilegality a ja sa na jedno takéto obdobie zameriam, konkrétne na obdobie vlády prezidenta Mubāraka v rokoch 1981-2011. Počas jeho vlády bol prijatý protiteroristický zákon s kontroverzne formulovanou definíciou terorizmu, na ktorej základe boli z terorizmu obviňovaní v tej dobe nenásilní Muslimskí bratia, ale aj iné, voči režimu kritické subjekty. Práve vzťah Muslimského bratstva, egyptského režimu v spomínanom období a definície terorizmu z roku 1992 sú mojim hlavným bodom záujmu v tejto práci.

Kľúčové slová: Muslimské bratstvo, Egypt, terorizmus, definícia, Mubārak

Abstract

The Muslim Brotherhood has gone through a lot of changes since 1928 when it was founded by Ḥasan al-Banna. The Brothers moved away from being a social-religious movement dealing with moral values and teachings about Islam to violent activism and even terrorism, and subsequently they officially abandoned violence. Following the Arab Spring protests in 2011, the political stream of the Brotherhood got into the government, and one of their members even became the first democratically elected president. On its journey to success, the Brotherhood had to cope with periods of repression and illegality, and I will focus on one such period, namely the reign of President Mubarak from 1981 to 2011. During his reign, an anti-terrorism law was adopted including a controversial definition of terrorism based on which, that time non-violent Muslim Brothers, but also other subjects criticizing the regime, were being accused of terrorism. The relationship between the Muslim Brotherhood and the Egyptian regime during this period as well as the definition of terrorism of 1992 are my main focus in this thesis.

Key words: Muslim Brotherhood, Egypt, terrorism, definition, Mubarak

Obsah

1	Úvod	8
2	Terorizmus.....	15
2.1	Definovanie terorizmu a problémy s ním spojené.....	16
2.2	Hlavné body definície terorizmu	20
3	Muslimské bratstvo v Egypte v rokoch 1928-1981	22
3.1	Začiatky Muslimského bratstva.....	22
3.2	Hlavné míľniky Muslimského bratstva (1928-1981).....	23
4	Definícia terorizmu prijatá za režimu Ĥusnīho Mubāraka a jej dopad na opozičné subjekty so zameraním na Muslimské bratstvo.....	30
4.1	Následky aplikovania egyptskej definície terorizmu	34
4.2	Použitie protiteroristického zákona v praxi	35
5	Vzťah MB k terorizmu v období prezidentstva Ĥusnīho Mubāraka	38
6	Záver.....	41

Použité skratky

MB- Muslimské bratstvo

OSN- Organizácia spojených národov

Poznámka k prepisu

Pri prepise arabských názvov, výrazov a mien (napr. Ğamāl 'Abd an-Nāṣir) vychádzam z tabuľky arabskej abecedy (viď nižšie) uvedenej vo vysokoškolskej učebnici *Moderní spisovná arabština*.¹ Hamza na začiatku slov nie je prepisovaná, určité členy sú asimilované a dlhé vokály á, í, ú sú prepisované ako ā, ī, ū.

Názov písmena	Arabské písmeno (samostatný tvar)	Prepis
'alif (hamza)	أ	'
bā'	ب	<i>b</i>
tā'	ت	<i>t</i>
ṭā'	ث	<i>ṭ</i>
ġīm	ج	<i>ġ</i>
ḥā'	ح	<i>ḥ</i>
chā'	خ	<i>ch</i>
dāl	د	<i>d</i>
ḍāl	ذ	<i>ḍ</i>
rā'	ر	<i>r</i>
zāj	ز	<i>z</i>
sīn	س	<i>s</i>
šīn	ش	<i>š</i>
ṣād	ص	<i>ṣ</i>
ḍād	ض	<i>ḍ</i>
ṭā'	ط	<i>ṭ</i>
ẓā'	ظ	<i>ẓ</i>
'ajn	ع	'
ghajn	غ	<i>gh</i>
fā'	ف	<i>f</i>
qāf	ق	<i>q</i>
kāf	ك	<i>k</i>
lām	ل	<i>l</i>
mīm	م	<i>m</i>
nūn	ن	<i>n</i>
hā'	ه	<i>h</i>
wāw	و	<i>w</i>
jā	ي	<i>j</i>

¹ Oliverius, J. a Ondráš, F. (2007)

1 Úvod

„Čoraz viac otáznikov vyplýva z problému definovania terorizmu. Bud'me múdri a nekomplikuje to: terorizmus je terorizmus ...To, čo vyzerá, vonia a zabíja ako terorizmus, je terorizmus.“²

(Jeremy Greenstock, britský ambasádor OSN v prehlásení po 11. septembri 2001)

Výrok britského ambasádora pre OSN je zrejmý, bud'me racionálni, neprispievajme pochybnosťami k problematike definovania terorizmu a odsudzujeme terorizmus na základe jednoduchých znakov, bez potreby filozofovania nad vytvorením objektívnej definície. Tu sa mi ponúka otázka: Nie je terorizmus príliš zásadnou témou na to, aby ostala jeho charakteristika naďalej kontroverzná a aby sa s konceptom terorizmu narábalo len na základe vnemov, ako s nadsázkou tvrdí Jeremy Greenstock? Ja som názoru, že je to veľmi dôležitá téma, ktorá si zaslúži jednoznačné charakteristické ukotvenie. Terorizmus je všade na svete závažným trestným činom so závažnými následkami, či na strane obetí terorizmu a celej spoločnosti, alebo na strane páchatel'a, resp. človeka obvineného z takéhoto činu, pretože následkom spáchania terorizmu môže byť až trest smrti, ako je tomu dodnes napríklad aj v Egypte.³ Preto si myslím, že terorizmus je koncept, v ktorom by nemal byť priestor na kontroverzie, a teda zaslúžil by si jednoznačnú charakteristiku v podobe objektívnej definície. Dnes v koncepte terorizmu stále panuje nejednotnosť od štátu ku štátu, čo v praxi znamená, že definíciu terorizmu si každý štát tvorí sám.⁴

V mojej bakalárskej práci sa venujem organizácii Muslimské bratstvo a jej vzťahu k terorizmu a rovnako sa zaoberám úlohou, ktorú v tomto vzťahu zohráva egyptská vláda. Označenie MB za teroristickú organizáciu je kontroverzné z niekoľkých dôvodov. Okrem spomínanej nejednoznačnosti konceptu terorizmu, na ktorej základe je možné dôjsť k rozdielnym zneniam definícií terorizmu, prispieva ku kontroverzii označenia členov MB za teroristov fakt, že sa ich vzťah k terorizmu počas doby ich pôsobenia menil.⁵ Dnes je MB považované za teroristickú organizáciu v Rusku, Kazachstane, Sýrii, Saudskej Arábii,

² Schmid, A. (2004). S. 375

³ Manshūrāt qānūnīja (2020)

⁴ Scheinin, M., & Vermeulen, M. (2010), s. 21 a Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2008). s. 5-6

⁵ El-Ghobashy, M. (2005). 573-575

Spojených arabských emirátoch a v Egypte¹¹ a ja sa v mojej práci zameriavam na rozhodnutie Egypta pomyselne bojovať proti egyptskému Muslimskému bratstvu.

Je faktom, že Asociácia Muslimské bratstvo od svojho počiatku v roku 1928 po súčasnosť zmenila svoje postoje, svoju stratégiu, rétoriku, a to dokonca niekoľkokrát a s členmi tohto zoskupenia boli spájané atentáty a pokusy o atentáty, napríklad na členov vlády.¹² Lídri bratstva spravidla odmietali podiel MB ako celku na týchto zločinoch a dištancovali sa od nich.¹³ Na konci 40. rokov 20. storočia ale sám zakladateľ hnutia, Ḥasan al-Bannā priznal po niekoľkých incidentoch spojených s členmi MB, že nad jednotlivými členmi MB stráca kontrolu.¹⁴ Na základe toho, že sa MB ako organizácia k týmto teroristickým činom nehlási, dokonca ich verejne odsudzuje, nie je jednoduché obviňovať Bratstvo zo spoločnej zodpovednosti na teroristickej aktivite.¹⁵ Dôkazom toho je aj opakovaná neúspešná snaha amerického senátora Teda Cruza o uvedenie MB na zoznam teroristických organizácií, o čo sa pokúsil trikrát, a to v rokoch 2015, 2017 a 2019.¹⁶ K tomuto kroku nikdy nedošlo, pretože, podľa amerických odborníkov na právo a MB, nie je dostatok dôkazov poukazujúcich na teroristickú činnosť MB.¹⁷ V Egypte bolo MB zakázané už vládou prezidenta Džamāla ‘Abd an-Nāšira v roku 1954 ale nebolo oficiálne obvinené z terorizmu.¹⁸ Bratia začali byť s terorizmom na úrovni zákona spájaní až v roku 1992, kedy bol vládou prezidenta Ḥusnīho Mubāraka prijatý protiteroristický zákon obsahujúci kontroverznú definíciu terorizmu.¹⁹ Je ale potreba upozorniť, že tento zákon sa vzťahoval len na jednotlivcov a teda neobvinil z terorizmu celú organizáciu.²⁰ Oficiálne obvinenie z terorizmu sa Bratstvu ako celku dostalo až po zvrhnutí krátkej vlády politického krídla MB v roku 2013.²¹ Stalo sa tak za vlády dočasného prezidenta ‘Adlīho Manṣūra dosadeného na post prezidenta armádou, na ktorej čele stál ‘Abd al-Fattāḥ as-Sīsī, súčasný prezident Egypta.²²

¹¹ Cruz, T. (2015) a Samar Medḥat (2016).

¹² Munson, Z. (2001). S. 489

¹³ Bareš, L., Veselý, R. a Gombár, E. (2009). S. 529

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Bruton, B. F. (2019).

¹⁶ Cruz, T. (2020).

¹⁷ Bruton, B. F. (2019).

¹⁸ BBC, (2013). a Trager, E. (2011). s. 118

¹⁹ Campagna, J. (1996). s. 280

²⁰ Ibid.

²¹ Al-Anani, K. (2015). a BBC, (2013).

²² Ibid.

Ja sa v mojej práci venujem primárne obdobiu prezidentstva Mubāraka (1981-2011), kedy bol prijatý kontroverzný zákon obsahujúci rovnako kontroverznú definíciu terorizmu, ktorá určovala osudy hlasných opozičných názorov v Egypte, medzi nimi členov MB. Toto obdobie ma zaujalo preto, že na ňom môžeme, z môjho pohľadu jednoznačne, sledovať paralelu v zavádzaní kontroverzných opatrení v boji proti terorizmu a rastu vplyvu opozície, konkrétne MB. Z tohto a ďalších okolností tohto obdobia, ktoré určite v práci spomeniem usudzujem, že boj proti terorizmu môže byť do určitej miery len ospravedlnením vlády potláčajúcej vplyvnú opozíciu. Do určitej miery preto, že v tomto období, najmä v 90. rokoch minulého storočia, sa v Egypte skutočne odohrávali teroristické útoky v zmysle násilia a stratách na životoch,²³ preto nechcem zábery vlády úplne očierniť. Egyptská definícia terorizmu v tomto období, ako sa budem snažiť v mojej práci dokázať, porušuje medzinárodný štandard v definovaní terorizmu a takisto zmluvy OSN, a teda nie je legálna.²⁴ Obvinenie z terorizmu malo v prípade Egypta v tomto období za následok väzenie, ťažkú prácu, až trest smrti,²⁵ a to sú, podľa môjho názoru, veľmi závažné následky na to, že je znenie tejto definície medzinárodnými zoskupeniami, ako napríklad OSN alebo Amnesty International považované za nelegálnu.²⁶

Okrem samotného znenia definície je pre mňa kľúčové správanie Bratov v tomto období. Nemôžem teda opomenúť, že MB sa v 70. rokoch minulého storočia oficiálne vzdalo násilia a v tejto ideológii pokračovalo aj za vlády prezidenta Mubāraka, kedy pôsobilo nenásilne, sústreďujúc sa na získanie možnosti účastníť sa v politike.²⁷ Muslimským bratom bola účasť v politickej sfére odopieraná, z môjho pohľadu zo strategických dôvodov, pretože počas Mubārakovej vlády predstavovali Bratia akúsi politickú alternatívu, ku ktorej sa stále častejšie obracal egyptský ľud.²⁸ Jedným z dôvodov rastu popularity MB bolo, pre vtedajšiu vládu charakteristické, korupčné správanie²⁹ ale takisto aj obdivuhodná organizovanosť Bratov, ktorá sa ukázala napr. pri živelných pohromách v Egypte počas 90. rokov minulého storočia.³⁰ Lekári z radov MB vtedy poskytovali zdravotnú starostlivosť a Bratia vytvárali kempy kde ubytovávali ľudí, ktorí prišli po zemetrasení v Káhire o svoje domovy,

²³ Human Rights Watch. (2001).

²⁴ Chiha, I. (2013). S. 114-121

²⁵ Manšūrāt qānūnīja, (1992).

²⁶ Human Rights Committee UN, (28 November 2002) a Chiha, I. (2013). s. 106

²⁷ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017)

²⁸ Vannetzel, M. (2017).

²⁹ Al-Anani, K. (2015), s. 528-530

³⁰ Davis, J.N., Robinson, R.V. (2012). s. 46

poskytovali im stravu a finančnú podporu.³¹ Pre vládu táto ich dobročinnosť nepredstavovala nič dobré, pretože aktivita Bratov bola verejnosťou automaticky porovnávaná s aktivitou vlády, ktorá údajne nebola dostatočná.³² Svoju nespokojnosť dal Mubārak najavo tým, že vydal zákaz pomoci obetiam pre islamské organizácie, čím Bratstvu zakázal robiť to, čo mu dvíhalo popularitu.³³ Následne toto rozhodnutie pod vlnou nespokojnosti odvolal.³⁴ Táto reakcia prezidenta na dobrovoľnícke aktivity MB pri spomínaných udalostiach ma znovu vedie k záveru, že kroky vlády voči Muslimskému bratstvu sú politicky motivované s cieľom delegitimizovať Bratstvo, či obvinením z terorizmu, alebo zákazom dobročinnnej aktivity.

Vo vzťahu Muslimského bratstva, terorizmu a egyptskej vlády ma zaujímajú nasledujúce otázky, ktoré sa budem snažiť v mojej práci čo najlepšie zodpovedať: Čo je terorizmus a aké sú jeho znaky? Vykazovalo MB znaky terorizmu počas svojho pôsobenia? Je definícia terorizmu v protiteroristickom zákone prijatom roku 1992 zákonná a v súlade s medzinárodným štandardom? Je používaná objektívne, v boji proti terorizmu, alebo naopak strategicky, v boji proti opozícii? Ako relevantné je štúdium tejto témy?

Cieľom mojej bakalárskej práce je poukázať na existenciu fenoménu strategického využívania definície terorizmu v Egypte, v snahe o politickú diskreditáciu opozície. Mojim primárnym zameraním je aplikovanie tejto definície na členov MB, no pre režim boli nepohodlné aj iné, voči vláde kritické subjekty, napr. nevládne organizácie a odbory, ktoré takisto čelili obvineniam z terorizmu.³⁵ Okrem spolitizovaného a podľa niektorých odborníkov na MB aj neopodstatneného³⁶ obvinenia z terorizmu tak Bratia čelili nespravodlivým súdom, dlhým pobytom vo vyšetrovacej väzbe, mučeniu a odopieraníu zdravotnej starostlivosti vo väzbe, ale aj trestom smrti.³⁷ Tento fakt posunul problematiku terorizmu v Egypte do bodu, kedy OSN a množstvo ľudskoprávných organizácií alarmujúco vyzývali egyptskú vládu k prejednávaniu protiteroristického zákona a špeciálne definície terorizmu, ktorá bola aplikovateľná na absolútne nenásilné činnosti.³⁸

Relevanciu tejto bakalárskej práce by som si dovoľila rozdeliť na dva body, pričom prvý bod predstavuje samotnú osvetu v problematike strategického využívania moci vlády

³¹ Davis, J.N., Robinson, R.V. (2012). s. 46

³² Sackur, Z. (1994) a Hedges, C. (1992)

³³ Davis, J.N., Robinson, R.V. (2012). s. 46

³⁴ Raděj, T. (2002) s. 108

³⁵ Human Rights Watch. (2001, okt.).

³⁶ Hamid, Sh. (2017, Twitter).

³⁷ Amnesty International (2007).

³⁸ Human Rights Committee UN, (28 November 2002).

a druhý bod posúvam do dnešného Egypta, kedy pretrváva napätý vzťah medzi MB a režimom a dôležitú úlohu v tomto vzťahu zastáva takisto definícia terorizmu. Protiteroristický zákon vrátane definície terorizmu bol pozmenený a doplnený roku 2015, a teda základom na ktorom staval súčasný prezident as-Sīsī je stále protiteroristický zákon z roku 1992 s množstvom spoločných kontroverzných bodov. Podľa Muḥammada Luṭfīho, obhajcu ľudských práv v Egypte, je aktuálna egyptská definícia terorizmu „*ešte drakonickejšia, než bola tá z roku 1992*“.³⁹ Krátkym pohľadom do dnešného Egypta som chcela vyjadriť svoje presvedčenie, že éra strategického používania moci proti opozícii odchodom Mubāraka z prezidentskej stoličky rozhodne neskončila, a preto je relevantné sa touto problematikou naďalej zaoberať.

Moja bakalárska práca pozostáva z 5 kapitol, kde som v úvodnej kapitole predstavila tému, výskumné otázky, očakávania a ciele mojej práce a ešte v nej predstavím niektoré zdroje, z ktorých som čerpala pri písaní bakalárskej práce.

Po úvodnej kapitole mojej bakalárskej práce poskytnem úvod ku konceptu terorizmu a na základe akademických debát vysvetlím dôvody, prečo neexistuje jednotná definícia terorizmu. Priblížim aj argumenty akademikov čo do dôležitosti definovania terorizmu, s ktorou veľmi úzko súvisí problematika strategického používania takejto definície, ktorá je pre moju prácu zásadná. Súčasťou tejto kapitoly je definícia terorizmu vytvorená OSN v roku 2004, ktorá je, podľa akademikov, doposiaľ najlepšou z existujúcich definícií, a preto predstavuje medzinárodný štandard v oblasti definovania tohto zložitého konceptu.⁴⁰

V tretej kapitole sa venujem hnutiu MB od jeho založenia v roku 1928 až do mnou skúmaného obdobia, teda do roku 1981, kedy začína vládnuť prezident Mubārak. Zameriavam sa na kľúčové momenty MB, ktoré nám pomôžu pochopiť charakter tohto zoskupenia vo vzťahu k terorizmu. Aj v tomto období je vláda dôležitým aktérom v kontexte Muslimského bratstva, a tak významné kroky vlády súvisiace s MB určite neminiem.

Štvrtá kapitola je venovaná samotnej definícii terorizmu prijatej v protiteroristickom zákone č.97 v roku 1992. Protiteroristický zákon so zameraním na definíciu terorizmu dávam do kontrastu so štandardnou definíciou, s Medzinárodnou zmluvou OSN o občianskych a politických právach a s egyptskou ústavou a pomenúvam ich rozdiely. Pre dokázanie dôležitosti tejto problematiky ponímam túto kapitolu trochu komplexnejšie a párkrát sa

³⁹ Lotfy, M. (2018), s. 8

⁴⁰ Chiha, I. (2013), s. 98-101

vzdialim samotnej definícii terorizmu a použijem iný bod toho istého protiteroristického zákona (napr. tresty za páchanie terorizmu). Mojim zámerom je takto ukázať, že znenie definície nie je samostatne stojaca problematika, ale je to východzí bod pre následky, resp. tresty za páchanie terorizmu, ktoré sú, napr. aj v Egypte veľmi tvrdé.

V piatej kapitole popíšem základné míľniky MB v mnou sledovanom období 1981-2011 znovu primárne so zameraním na vzťah MB k terorizmu. Táto kapitola je zámerne daná za znenie definície terorizmu, aby sme už pri čítaní tejto kapitoly mali jasno v tom, čo vláda považovala za terorizmus a aby sme si uvedomovali, ako členovia Bratstva do takejto definície zapadajú.

Očakávam, že v mojej bakalárskej práci dôjdem k záveru, že napriek násilnej minulosti Muslimských bratov, ktorú neváham nazvať inak než teroristickou, nenachádzame u tohto zoskupenia prvky terorizmu počas vlády prezidenta Mubāraka. V nadväznosti na to očakávam, že sa preukáže strategicko-politický charakter označovania Muslimských bratov za teroristov v rokoch 1992-2011. Strategicko-politický charakter preto, že má, podľa mojich očakávaní, za cieľ diskreditáciu silnejúcej opozície v zastúpení s MB a tým aj zachovanie statu quo na vysokých politických pozíciách v štáte, teda pokračovanie vlády prezidenta Mubāraka, možno časom vlády jeho syna Gamāla Mubāraka.⁴¹ Očakávam, že k podpore názoru o strategickom obviňovaní z terorizmu prispeje aj analýza egyptskej definície terorizmu z roku 1992, ktorá ukáže, že niektoré časti tejto definície sú do konceptu terorizmu schopné zahrnúť aj činy, ktoré predstavujú bežnú opozičnú aktivitu, ako napríklad účasť, alebo organizovanie protestov, alebo spochybňovanie zákonov.⁴² Rovnako očakávam, že sa preukáže zneužitie takto formulovanej definície terorizmu v praxi, a to konkrétne na členoch MB, ktorí nenaplnili znenie štandardnej definície terorizmu vytvorenej OSN ale napriek tomu boli na základe egyptskej definície terorizmu obvinení a potrestaní za terorizmus.

V mojej bakalárskej práci som pracovala s množstvom odborných prác. Ako veľmi dobré zdroje pojednávajúce o terorizme mi poslúžili práce od odborníka v oblasti teroristických štúdií a veľmi často citovaného autora Alexa Schmida, ktorý sa venuje problematike definovania terorizmu. V oblasti terorizmu som sa opierala aj o kritické štúdiá terorizmu, ktoré o terorizme pojednávajú na konkrétnejšej rovine a s prihliadnutím na politickú stránku vecí. Viac o tomto type literatúry nájdete v kapitole *Terorizmus*.

⁴¹ Shehata, D. (2011), s. 29

⁴² Chiha, I. (2013), s. 119

Muslimskému bratstvu sa venujú napr. českí autori Jaroslav Bureš, Marek Čejka a Jan Daniel (2017). O politologické pohľady so zameraním na Muslimské bratstvo ma obohatili napr. autorka Mūnā al-Ghūbāšī (2005) a Chalīl al-Anānī (2015). Informácie o vláde prezidenta Mubāraka a vzťahu s opozíciou vrátane MB som získala aj z diela Daniela Brumberga (2002). Najzásadnejším dielom pre mňa bolo dielo Islāma Ibrahīma Chīhy (2013), odborníka v oblasti právnej vedy, ktorý svoje poznatky venoval analýze definície terorizmu z roku 1992. V mojej práci som často vychádzala aj z oficiálnych zdrojov v anglickom, ale aj arabskom jazyku, napr. z reportov OSN a ľudskoprávných organizácii, ale aj z egyptskej ústavy. Takisto som siahla po vyjadreniach Muslimských bratov na *Twitter.com* ale zaujímavé informácie som získala aj z oficiálnej webovej stránky Bratstva *Ikhwanweb.com*.

2 Terorizmus

Termín terorizmus sa prvýkrát objavil v Dictionnaire de L'Académie française v roku 1798, čo bolo vysvetlené ako „systém/režim teroru“.⁴⁹ Začiatky tohto konceptu siahajú do obdobia Veľkej francúzskej revolúcie na konci 18. storočia, kedy bol teror (lat. terrere - zavražďovať) oficiálnou stratégiou vlády a teroristickou entitou bola práve vláda.⁵⁰ Bertrand Barère, člen Výboru pre verejnú bezpečnosť 5. septembra 1793 vyhlásil: „*Urobme z teroru poriadok dňa!*“⁵¹ Po tomto vyhlásení nasledovalo prijatie *Zákona podozrivých*, na ktorého základe boli zatýkaní odporcovia vtedajšej formy vlády a tzv. „*nepriatelia slobody*“.⁵² Na základe tohto zákona bolo daných 17-tisíc rozsudkov smrti za necelý jeden rok.⁵³ Ako napísala M. Linton: „je paradoxom, že dnes sa termín terorizmus používa v kontexte páchania násilia voči vláde, zatiaľ čo zo začiatku používania tohto termínu bola vláda terorizujúcim subjektom“.⁵⁴

Táto kapitola slúži ako teoretický základ k ďalej pojednávanej tematike vzťahy Muslimského bratstva v Egypte, terorizmu a egyptskej vlády. Snažila som sa v nej priblížiť veľmi zložitý koncept terorizmu, ktorý dodnes nie je jednotne definovaný. Táto nejednotnosť vytvára určité vákuum, ktoré si každý štát vyplní na základe svojich hodnôt.⁵⁵ Môže vsadiť buď na medzinárodný štandard v zmysle definície OSN, alebo využije toto vákuum pre naplnenie osobných cieľov.⁵⁶ Mojim hlavným argumentom v tejto kapitole je, že definovanie terorizmu sa môže stať hračkou štátnej moci na likvidáciu pre režim nepohodlných osôb.⁵⁷ Súčasťou tejto kapitoly bude aj znenie definície OSN z roku 2004 a takisto analýza 109 akademikmi vytvorených definícií, ktoré analyzovali Alex Schmid a Albert Jongman v roku 1988. Hlavné elementy znenia týchto definícií (OSN + analýza 109) budem ďalej porovnávať s egyptskou definíciou terorizmu z roku 1992, čím chcem poukázať na rozdiely v zneniach týchto definícií.

⁴⁹ Stavrou, A. (2019).

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ozouf, M. (1984). pp. 591

⁵² Ibid.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Linton M. (2006). s. 25 a Stavrou, A. (2019).

⁵⁵ Scheinin, M., & Vermeulen, M. (2010), s. 21 a Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2008), s. 5-6

⁵⁶ Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2008), s. 39-41

⁵⁷ Ibid., s. 40

2.1 Definovanie terorizmu a problémy s ním spojené

Prvé pokusy o definovanie terorizmu na medzinárodnej úrovni siahajú do prvej polovice 20. storočia a Spoločnosť národov bola tým subjektom, ktorý sa o to pokúšal, no neúspešne.⁵⁸ Dohovor bol v stave procesu ratifikácie, kedy sa členské štáty začali hádať o jeho znení, a tak nikdy nenadobudol platnosti.⁵⁹ Neskôr snahu o definovanie terorizmu prebralo OSN a v roku 1972 prijalo uznesenie č. 3034, v ktorom ustanovilo 35-členný *Výbor OSN pre boj proti terorizmu*, ktorého jedným z prvých zámerov bolo vytvoriť objektívnu definíciu terorizmu.⁶⁰ Výbor sa v rokoch 1973, 1977 a 1979 nechal počuť, že doposiaľ nebol v snahe definovať terorizmus úspešný a v správe roku 1979 uviedol, že kvôli množstvu rozličných interpretácií je terorizmus extrémne zložitý definovať.⁶¹ Najskôr v roku 1994 sa výboru podarilo zostaviť charakteristiku terorizmu ktorá ale nebola oficiálnou definíciou, tzn. slúžila len ako pracovná verzia definície.⁶² V roku 2004 vydalo OSN rozhodnutie č. 1566, v ktorom charakterizuje terorizmus nasledovne:⁶³

„Terorizmus je trestný čin, aj taký, ktorý je páchaný proti civilným osobám, spáchaný so zámerom spôsobiť smrť alebo vážne zranenie osôb, alebo branie ľudí ako rukojemníkov, je to čin, ktorého páchatelia majú za cieľ vyvolať stav teroru u širokej verejnosti, u skupiny osôb, alebo u konkrétnych osôb, zastrašiť obyvateľstvo, alebo prinútiť vládu alebo medzinárodnú organizáciu, aby nejaké rozhodnutie urobila, alebo aby ho neurobila.“

Martin Scheinin, odborník na medzinárodné právo a bývalý spravodajca OSN pre ľudské práva a boj proti terorizmu odporúča, aby si všetky vznikajúce definície vzali za svoj základ definíciu vydanú OSN v roku 2004 pretože je, podľa jeho názoru, najlepšou existujúcou definíciou terorizmu.⁶⁴ Napriek tomu, že OSN neprikazuje členským krajinám používať konkrétne túto definíciu, stanovuje akési hranice, za ktoré sa v definovaní terorizmu nesmie zájsť.⁶⁵ V praxi to znamená, že definícia terorizmu nesmie byť v rozpore so zmluvami

⁵⁸ Saul, B. (2006), s. 79

⁵⁹ Ibid., s. 82

⁶⁰ General Assembly, UN. (1972).

⁶¹ Chiha, I. (2013), s. 96

⁶² Ibid., s. 100

⁶³ Security Council, UN. (2004).

⁶⁴ Economic and Social Council UN, (28 December 2005).

⁶⁵ Ibid.

a protokolmi OSN a nesmie porušovať ľudské práva a slobody.⁶⁶ Túto definíciu budem ďalej v mojej práci nazývať štandardnou ale majme stále na pamäti, že to nie je tá jednotná definícia, na ktorú všetci čakáme, ale je to najlepšia z doposiaľ existujúcich definícií, ktorá má podľa OSN a akademikov správny základ.⁶⁷

Neexistencia jednotnej podoby definície terorizmu súvisí s niekoľkými problémami. Ja sa im nemôžem venovať detailne všetkým kvôli rozsahu ale určite by som k ďalším problematickým bodom definovania terorizmu odporučila prácu s názvom *Terrorism - The Definitional Problem* od A. Schmidu (2004), ktorú považujem za skutočne detailnú analýzu problematiky definovania terorizmu doloženú množstvom faktov a vlastným výskumom.

Medzi spomínané problémy, pre ktoré dodnes nemáme univerzálnu definíciu terorizmu patrí rozpor v názoroch na to, čo všetko je chápané pod pojmom terorizmus. Sú to len samovražedné útoky, atentáty a pod. alebo tam patrí napr. aj kyberterorizmus a narkoterorizmus?⁶⁹ Z vlastnej skúsenosti, aj zo skúsenosti A. Silke musím potvrdiť, že veľká časť akademických štúdií sa zameriava na medzinárodný terorizmus,⁷⁰ ktorý si dovoľm nazvať aj „populárnym“, alebo „mainstreamovým“. Tomuto prúdu úspešne odolávajú kritické štúdiá terorizmu, ktorých významný predstaviteľ Richard Jackson vyzýva akademikov, aby neostali zaseknutí na štúdiu populárneho terorizmu a aby skúmali ostatné prúdy za jeho hranicami.⁷¹ Jedným z kritikov zužovania konceptu terorizmu je aj spomínaný A. Silke, ktorý si tento fakt vysvetľuje tým, že popularita terorizmu ako vedeckého zamerania nastala až po 11. septembri 2001, po najznámejšom teroristickom útoku v dejinách.⁷² Vyjadruje preto pochopenie k záujmu o štúdiu tohto populárneho zamerania ale nepovažuje za správne ho uprednostňovať pred inými typmi terorizmu.⁷³

Typológii terorizmu sa v mojej práci takisto nevenujem, pretože je to príliš rozsiahla téma s množstvom rôznych delení⁷⁴ a pre mňa nie nutne relevantná. Výnimočne v priebehu práce použijem nejaký z typov terorizmu ako príklad k problematike definovania terorizmu (napr. kyberterorizmus, ktorý som použila vyššie).⁷⁵ Ak vezmeme názor, že existuje viacero

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid a Chiha, I. (2013), s. 99-101

⁶⁹ Schmid, A., (2004), s. 380

⁷⁰ Silke, A., (2018).

⁷¹ Jackson, R. (2005). s. 188

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Alaimo, M. and Tong, Y., (2018).

⁷⁵ Schmid, A. (2004), s. 380

typov terorizmu, nie len ten „mainstreamový“ ako som ho nazvala pri predchádzajúcej problematike, tak to, podľa H. Krumwiede prispieva k neschopnosti koncept terorizmu definovať.⁷⁶ Tvrdí, že všetky typy terorizmu dokopy vytvárajú obrovský rozsah tohto termínu, ktorý nie je možné popísať univerzálnou definíciou.⁷⁷

Ďalšou výzvou pri vytváraní univerzálnej definície je prekonanie rozdielu v pohľadoch na terorizmus zo strany subjektov inej profesie, iného vzdelania a iného postavenia.⁷⁸ Rozpor môže nastať napríklad medzi definovaním terorizmu osobami v politickej sfére a vo sfére odborníkov v humanitárnych oboroch.⁷⁹ Dôvodom je, že tieto subjekty sa na definovanie terorizmu môžu pozerajú z iných uhlov pohľadu.⁸⁰ Kým z pohľadu odborníkov predstavuje definovanie terorizmu výzvu vytvoriť najkorektnjší popis fenoménu terorizmu, pre politikov zasa môže definícia predstavovať spôsob eliminácie skutočného nebezpečenstva, ale aj šancu na splnenie si svojich politických záujmov.⁸¹

Politická stránka veci zastáva v kontexte problematiky definovania terorizmu a v kontexte mojej bakalárskej práce osobitne dôležité miesto, čo vysvetlím v nasledujúcich odstavcoch. Ja fenomén politického vplyvu na definovanie terorizmu rozdelím na dva samostatné problémy, ktoré bránia vzniku jednotnej objektívnej definície. Prvým aspektom je existencia pojmu „štátny teror“, teda či má byť teror páchaný zo strany štátu voči civilistom označený osobitým typom násilia, alebo má byť súčasťou konceptu terorizmu.⁸² Druhým aspektom je strategické používanie definície terorizmu režimom pre politické účely.⁸³ V princípe sa problematika štátneho teroru týka aj odstavca pojednávajúceho o nejasnosti v tom, čo presne do konceptu terorizmu patrí, ja som sa ale rozhodla uviesť politickú rovinu definovania terorizmu osobitne, pretože tá je pre moju bakalársku prácu zásadná a v inom prípade by mohla zapadnúť medzi ostatné problémy spojené s definovaním terorizmu. V nasledujúcej časti sa pokúsím poskytnúť úvod ku vzťahu politiky a definovania terorizmu, na čom budem stavať v ďalších kapitolách.

⁷⁶ McAllister, B., Schmid, A., (2013). s. 31

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Schmid, A. (2004), s. 411

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

⁸² Schmid, A. (2004), s. 389

⁸³ Stamp, J. and Dixit, P. (2013) s. 55

Na používanie termínu štátny teror existujú dva hlavné názory.⁸⁴ Jeden tábor akademikov tvrdí, že násilie páchané režimom voči civilistom je terorizmus a používanie iného výrazu pre túto činnosť je používanie dvojakého metra a nie je objektívne.⁸⁵ Jedným z predstaviteľov tohto tábora je Azmi Bishara, ktorý napr. odmieta nazvať chovanie Británie a židovskej militantnej skupiny Hagana voči palestínskym obyvateľom v rokoch 1936-1939 počas Arabského povstania v Palestíne inak než terorizmus.⁸⁶ Druhý názorový tábor sa opiera o tvrdenie, že štátny teror a terorizmus sú dva odlišné typy teroru a nemali by mať spoločnú definíciu.⁸⁷ M. Yamamoto vo svojom diele približuje primárny rozdiel medzi týmito fenoménmi tak, že v prípade štátu teroru režim podniká kroky (terorizuje obyvateľstvo) prostredníctvom oficiálnych inštitúcií, akými sú vojsko, polícia a súdnictvo a jeho kroky by sa nemali vymykať maximálnym hraniciam potreby pre zavedenie poriadku v štáte.⁸⁸ Naopak, teror z opačnej strany, teda od obyvateľstva, nie je ničím limitovaný a jeho rozsah je nepredvídateľný.⁸⁹ Pre zhrnutie, tento názorový tábor principiálne odmieta to, že by štát mohol byť potenciálnym páchatelom terorizmu, a teda na tomto základe by bola definícia terorizmu postavená tak, aby vylúčila štát ako terorizujúci subjekt.

Ďalší a nie menej významný dôvod toho, prečo dodnes neexistuje jednotná a objektívna definícia terorizmu uvádzajú Stamp a Dixit (2013) v diele s názvom *Kritické štúdiá terorizmu*. Tento problém má, podľa ich slov, spočívať v tom, že autori definícii terorizmu nie sú nezávislí a definícia terorizmu je hračkou štátnej moci.⁹⁰ Podľa politológa Lawrence Freedmana je strategické zneužívanie definície terorizmu pre politické účely bežným javom a má za cieľ delegitimizovať politické nároky subjektu a zároveň si ospravedlniť neochotu politického dialógu s týmto subjektom.⁹¹ Veľmi jednoduchým terčom takéhoto zneužitia sú pritom skupiny, ktoré majú aspoň minimálnu históriu spojenú terorizmom.⁹² Takéto zneužitie moci vo veci manévrovania so znením a aplikovaním definície terorizmu sa nazýva strategické preto, že zámerom subjektu, ktorý s touto definíciou pracuje, je ovplyvnenie, alebo zmena správania cieľového subjektu s konkrétnym

⁸⁴ Schmid, A. (2004), s.389

⁸⁵ Bishara A. (2017).

⁸⁶ Ibid., s. 8

⁸⁷ Yamamoto, M. M. (2017), s. 19

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Stamp, J. and Dixit, P. (2013), s. 55

⁹¹ Freedman, L. (2007), s. 314-339

⁹² Ibid.

očkávaním.⁹³ V kontexte vlády a opozície to v skratke znamená odradenie opozície od šírenia opozičných názorov a možno dokonca od politiky ako takej.⁹⁴ Dôvodom pre strategické zneužitie moci týmto spôsobom môže byť okrem snahy delegitimizovať opozičný subjekt aj snaha o upevnenie priateľských vzťahov s inou krajinou, tak, že štát zopakuje krok iného štátu vo veci obvinenia nejakého subjektu z terorizmu.⁹⁵ Príkladom je napr. rozhodnutie ruského režimu z roku 2003 o uvedení Muslimského bratstva na zoznam teroristických entít.⁹⁶ Oficiálne stanovisko Ruska k uvedeniu MB na zoznam teroristických entít v tomto ohľade je, že predstavujú vážnu hrozbu pre bezpečnosť občanov Ruskej federácie a kvôli ich pôsobeniu na území Čechenskej republiky.⁹⁷ Podľa Jaroslava Bureša je dôvodom aj to, že MB malo dlhodobo zlé vzťahy s Asadovou Sýriou, ktorá MB ako prvá z arabských krajín označila za teroristickú organizáciu už v roku 1982.⁹⁸ Sýria bola spojencom Ruska v regióne a pre udržanie dobrých vzťahov Rusko pristúpilo k rovnakému kroku, označeniu MB za teroristickú skupinu.⁹⁹

Richard Drake reaguje na politickú stránku konceptu terorizmu slovami, že *„terorizmom nazývame násilie páchané ľuďmi, ktorých nemáme radi, alebo ich nepodporujeme. Pre násilie páchané ľuďmi, ktorých máme radi, alebo ich podporujeme, nachádzame iné slová.“*¹⁰⁰

2.2 Hlavné body definície terorizmu

Schmid a Jongman sa vo svojej analýze zamerali na základné body, na ktorých sa zhodli autori 109 definícií terorizmu a percentuálne vyjadrili ich zhodu. Vo svojej práci sa detailnejšie pozerali len na body, u ktorých bola zhoda aspoň 30%, takže najčastejšie sa vyskytujúce.¹²⁶ Jedným z takýchto „príznakov“ terorizmu je páchanie násillia, ktoré sa vyskytlo v 83,5% analyzovaných definícií.¹²⁷ Autori inej analýzy páchanie násillia charakterizujú ako použitie sily proti osobám ale uvádzajú, že niektoré definície do tohto

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017), s. 72

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Uznesenie Štátnej dumy Federálneho zhromaždenia Ruskej federácie (12.02.2003).

⁹⁸ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017), s. 72

⁹⁹ Medhat, S. (v denníku al-Wafd, Fabrājir 25, 2016)

¹⁰⁰ Drake, Richard (1989). s. 14

¹²⁶ SCHMID, A., JONGMAN, A. (1988).

¹²⁷ Ibid., s. 781

aspektu zahrňujú aj poškodenie napr. infraštruktúry.¹²⁸ Až 65% akademikov sa zhodlo na tom, že terorizmus musí mať politický motív, teda snahu o ovplyvnenie nejakej politickej otázky.¹²⁹ So zavražďovaním terorom, teda vytváraním atmosféry strachu v spoločnosti z možného teroru súhlasilo 53% autorov.¹³⁰ V definíciách sa objavoval aj aspekt vyhrážania sa, čo je silnejšia forma zavražďovania (48%), ďalej očakávanie reakcií vo forme splnenia žiadosti páchatel'a vychádzajúcej z jeho motívu (41,2%), existencia „tretej strany“ (37,5%), čo znamená, že obeť a cieľ teroristického útoku sú dva rozličné subjekty.¹³¹ Páchatel' môže útok smerovať napríklad k vláde za nejakým politickým cieľom ale neurobí tak priamo.¹³² Urobí tak prostredníctvom iných ľudí, ktorých výber buď súvisí s motívom páchatel'a, alebo sú vybraní náhodne a stanú sa obeťami terorizmu, ktorého cieľom je vystrašiť spoločnosť a zvýšiť tak svoje šance na to, že vláda v naliehavosti situácie prijme riešenie páchatel'a s ohľadom na jeho motív.¹³³ Ďalším príznakom terorizmu je, že pozostáva z úmyselnej, plánovanej a systematicky organizovanej akcie (32%) čo znamená, že autori definícií týmto vylučujú neúmyselné činy z konceptu terorizmu.¹³⁴ Posledným bodom, ktorý sa vo zvýšenej miere nachádzal v definíciách terorizmu je existencia metódy boja, stratégie a taktiky (30,8%) čo zdôrazňuje pripravenosť na uskutočnenie teroristického činu a zároveň tým znovu vylučuje neúmyselnosť.¹³⁵

¹²⁸ Walter, Vöneky, Roeben and Schorkopf (2004)

¹²⁹ SCHMID, A., JONGMAN, A. (1988), 781

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Ibid.

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ SCHMID, A., JONGMAN, A. (1988).

3 Muslimské bratstvo v Egypte v rokoch 1928-1981

Táto kapitola sa venuje MB od jeho založenia až po koniec vlády prezidenta Anwara as-Sādāta roku 1981. Jej cieľom je prostredníctvom základných historických míľnikov vysvetliť povahu MB v období predtým, než boli jeho členovia od roku 1992 označovaní za teroristov. Zároveň v tejto časti práce poukazujem na vzťah MB a štátu, pričom v ďalších kapitolách budeme môcť sledovať určité podobnosti v tomto vzťahu v obdobiach pred vládou prezidenta Mubāraka a počas nej.

3.1 Začiatky Muslimského bratstva

Vznik MB sa datuje do roku 1928 v meste Ismā'īlija jeho zakladateľom bol Ḥasan al-Bannā (1906-1949). Al-Bannā cituje vo svojich *Memoároch* slová prvých šiestich členov Bratstva, ktoré zazneli na ich prvom stretnutí:¹⁴⁷

„Páči sa nám, čo hovoríš a je to presne to, čo trápi aj nás, no my nevieme aká je tá správna cesta k dosiahnutiu toho po čom túžime, my nepoznáme praktické hľadisko veci. Trápi nás to, že Egyptania majú nízke postavenie vo vlastnej krajine, že naše postavenie prevýšili cudzinci, ktorí nám narušujú naše tradície a zvyky a vnucujú nám tie ich. Trápi nás chudoba Egyptanov a jediné čo máme je egyptská krv, ktorá v nás prúdi a chce zmenu, chce naspäť svoju pýchu. Túžime ti dať všetko čo máme a ty budeš za nás zodpovedný a budeš nás viesť. Zaväzujeme sa Bohu a budeme žiť aj umierať pre jeho náboženstvo. Netúžime po inom, než po Jeho výhre.“

Al-Bannā, narozdiel od ostatných členov vedel, ako postupovať k dosiahnutiu ich spoločného cieľa, islamizácii Egypta a lepšieho života pre Egyptanov.¹⁴⁸ Jedným zo spôsobov bola islamizácia na úrovni štátu do konceptu tzv. islamskej demokracie¹⁵⁰ a ďalším ukončenie vplyvu západnej veľmoci v Egypte a evakuácia Britov z Egypta.¹⁵¹ S týmito a ďalšími cieľmi

¹⁴⁷ Bannā, H. (1981), s. 76

¹⁴⁸ Ibid.

¹⁵⁰ Koncept islamskej demokracie pozostával v prvom rade z uznania šari'ie, teda islamského práva, ako jediný zdroj zákonodarnej moci ale jej prijatie malo prebehnúť slobodnou voľbou. Ďalším dôležitým bodom tohto konceptu bolo vytvorenie „šūrākracie“, t.j. poradného orgánu, ktorý by radil štátnikom ako rozhodovať v súlade s islamom. Z Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). str. 30-31 a 186-187

K ďalším bodom konceptu islamskej demokracie pojednávajúcim napr. o bankovom systéme v Krämer, G. (2010) str. 118

¹⁵¹ Krämer, G. (2010).

MB súvisí násilné správanie im pripisované v nasledujúcich dekádach, ktoré predstavím v tejto kapitole.

3.2 Hlavné míľniky Muslimského bratstva (1928-1981)

Na samom začiatku existencie MB hovoríme o náboženskom, niekedy o sociálne-náboženskom hnutí, zatiaľ bez záujmu na politike.¹⁵⁷ Muslimskí bratia sa v tomto období venovali osvete, učili ľudí islam, morálku a disciplínu v mešitách a domoch.¹⁵⁸ V roku 1933 postavili prvú lekárňu a v nasledujúcich rokoch ďalej budovali sociálnu infraštruktúru, otvárali školy a nemocnice, a takisto stavali továrne a farmy.¹⁵⁹ Tieto aktivity bratstva pomáhali znižovať nezamestnanosť¹⁶⁰ a podieľali sa, rovnako ako aj presun bratstva z mesta Ismā‘īlija do Káhiry na tom, že počet ich členov a podporovateľov začal narastať.¹⁶¹

Od polovice 30. rokov začína al-Bannā a jeho Bratstvo venovať väčšiu pozornosť politike napriek tomu, že sa na nej zatiaľ priamo nezúčastňovali.¹⁶³ V roku 1936 sa začala Arabská revolúcia v Palestíne a MB podporovalo Palestínčanov na rôznych protestoch, posielali petície politikom aj náboženským lídrom, aby Palestínčanov takisto podporili a žiadali bojkot židovského biznisu v Egypte.¹⁶⁴ O dva roky neskôr sa al-Bannā nechal počuť, že:¹⁶⁵

„ak sa vláda dá na cestu islamu a bude štát riadiť na základe islamských princípov, budú takúto vládu podporovať. Naopak, ak bude vláda pasívna voči problémom, ktorým čelia Egypťania a muslimovia a bude sa v riešení týchto problémov skrývať za výhovorky, v tomto prípade budú vo vojne s každým lídrom, s každým predsedom strany, alebo organizáciou, ktorá sa takto správa a ktorá nepodporuje islam a nenasleduje obnovu vlády a slávy islamu.“

¹⁵⁷ Ibid., s. 47

¹⁵⁸ Ibid., s. 25-46

¹⁵⁹ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017), s. 28

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Ibid., s. 28-30

¹⁶³ Munson, Z. (2001), s. 488

¹⁶⁴ Krämer, G. (2010), s. 49

¹⁶⁵ Ibid., 52

G. Krämer, odborníčka na islamskú históriu citované vyhlásenie považuje za otvorenú výzvu, ba až vyhrážku celému politickému spektru.¹⁶⁶

Dôležitým medzníkom v čase existencie Muslimského bratstva sú 40. roky. V tomto období sa stala, nie jedna udalosť, ktorá mení charakter Muslimského bratstva na skutočne násilný. Jednou z týchto udalostí je vznik tzv. „špeciálneho,“ alebo „tajného aparátu“ (an-Nizām al-Chāṣṣ alebo al-Džihāz as-sirrī) na začiatku 40. rokov, ktorý bol ozbrojenou zložkou MB a bol skutočne tajný, a to až do roku 1948 do tzv. „Jeep affair.“¹⁶⁷ Za vznikom tajného aparátu stáli, okrem iného sociálne problémy ako korupcia a sociálna nerovnosť¹⁶⁸ a stále pretrvávajúca britská intervencia v Egypte.¹⁶⁹ Ku vzniku prispeli aj spory medzi Muslimským bratstvom a Mladým Egyptom, teda fašistickým hnutím, ktorého cieľom bola takisto evakuácia Britov z Egypta ale nezhodli sa s MB na tom, akým spôsobom je treba postupovať.¹⁷⁰ Kým Bratstvo volilo umiernenú rétoriku a dodržiavanie ústavy, tak Mlaoegyptčania boli za násilie a MB obviňovali zo zbabelosti a slabosti.¹⁷¹ V tomto období sa odohrávali aj fyzické roztržky medzi Mladým Egyptom a politickou stranou Wafd na úrovni ich ozbrojených zložiek, a aj to priviedlo MB k tomu, aby si aj oni vytvorili podobnú militantnú zložku, teda tajný aparát.¹⁷²

Po Druhej svetovej vojne sa egyptská politická scéna zásadne menila.¹⁷⁴ Vtedajšia vláda bola symbolom korupcie a elitárstva a veľmi si preto posilnili vplyv Muslimské bratstvo a ľavicové hnutia.¹⁷⁵ Celková atmosféra v Egypte sa posunula smerom „doľava“ na politickom spektre.¹⁷⁶ Muslimské bratstvo sa v tomto období venovalo charitatívnej činnosti a pokračovalo v budovaní sociálnej infraštruktúry.¹⁷⁷ V období po Druhej svetovej vojne sa upriamila pozornosť na britsko-egyptskú zmluvu z roku 1936 s tým, že je potreba o nej jednať a upraviť ju do prijateľnejšieho formátu.¹⁷⁸ Predseda vlády Nuqrāšī Paša navrhol Británii

¹⁶⁶ Ibid.

¹⁶⁷ Jeep incident sa odohral 15.11.1948, kedy polícia zbadala podozrivé vozidlo bez poznávacej značky a pri jeho preverení našli množstvo zbraní a výbušnín. Takto bola odhalená ozbrojená zložka MB, tajný aparát.

Bouchikhi, (2020) tiež Egypt Today, (2017)

¹⁶⁸ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009).

¹⁶⁹ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017), s. 29

¹⁷⁰ Krämer, G. (2010), s. 71

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² Ibid.

¹⁷⁴ VITALIS, R. (1996). s. 211-239

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶ Ibid.

¹⁷⁷ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 525

¹⁷⁸ Zmluva podpísaná Egyptom a Britániou roku 1936 bola v tomto roku prijatá s nadšením ale po vojne protibritské hlasy požadovali prejednanie zmluvy na prijateľnejší formát. Ukázalo sa totiž, že zmluva síce

prejednanie zmluvy ale Briti to odmietli a odpoveď na neúspech na seba nenechala dlho čakať.¹⁷⁹ Jeden z členov MB zastrelil probritského ministra financií Dr. Amīna ‘Uthmāna dňa 5. januára 1946 na znak hnevu a nesúhlasu s podporou britského vplyvu v Egypte.¹⁸¹

V nasledujúcich rokoch MB pokračovalo v páchaní násilia na rôzne subjekty.¹⁸² Dvakrát sa pokúsili sa o výbuch rezidencie bývalého premiéra Nahhāsa Paši v Garden City, následne bol zabitý sudca Aḥmad al-Chāzindār Bej, ktorý sa tomuto prípadu venoval a obvinil z jeho spáchania MB.¹⁸³ Takisto boli napádané podniky vlastnené Židmi a cudzincami a cieľom útokov sa stala aj káhirska židovská štvrť kde nastali 2 explózie s odstupom 3 mesiacov a vyžiadali si desiatky obetí.¹⁸⁴ Tieto útoky na Židov prišli po tom, čo bola rozhodnutím OSN z roku 1947 Palestína rozdelená a mali vedľa seba koexistovať arabský a židovský štát a k motivácii MB prispela aj následná porážka arabskej armády v Prvej arabsko-izraelskej vojne roku 1948.¹⁸⁵

Staronový predseda vlády Nuqrāšī Paša kvôli týmto útokom, ale aj kvôli odhaleniu tajného aparátu dal Bratstvo dňa 8. decembra 1948 rozpustiť a ilegalizovať za podozrenie zo snahy zvrhnúť režim.¹⁹¹ Zároveň polícia obsadila ústredňu MB a všetkých, na ktorých narazila pozatýkala, s výnimkou al-Bannā .¹⁹² Ḥasan al-Bannā si uvedomoval vážnosť situácie a voči obvineniu sa ohradil, že za konanie jednotlivcov by nemala byť trestaná celá skupina.¹⁹⁴

Bratia na zatýkanie členov MB reagovali zastrelením predsedu vlády pri vstupe na ministerstvo vnútra 28. decembra 1948.¹⁹⁶ Útočníkom mal byť 23-ročný študent zverolekárstva menom ‘Abd al-Maḡīd Aḥmad Ḥasan,¹⁹⁷ ktorý bol údajne členom tajného aparátu.¹⁹⁸ Rozhodnutia Muslimských bratov páchať násilie pokračovali aj v nasledujúcom roku, kedy sa pokúsili o výbuch budovy súdu, v ktorej sa mali nachádzať dokumenty k tzv.

formálne ustanovila nezávislosť Egypta ale v skutočnosti jej formulácia naznačovala pretrvávajúcu zvrchovanosť Británie nad Egyptom a ponechala Britom práva v Egypte v podobe prítomnosti britských vojsk v Alexandrii a v oblasti Suezského prielivu. Z VITALIS, R. (1996). s. 211-239

¹⁷⁹ Reid, D. (1982), s. 633-634

¹⁸¹ Ibid.

¹⁸² Reid, D. (1982).

¹⁸³ Ibid., s. 634

¹⁸⁴ Ibid., s. 635

¹⁸⁵ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 29

¹⁹¹ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 529

¹⁹² Krämer, G. (2010), s. 79

¹⁹⁴ Ibid. 80

¹⁹⁶ Reid, D. (1982), s. 636

¹⁹⁷ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 529

¹⁹⁸ Ibid. a Komentár Mendela, M. k „Milníky na ceste,“ (2013), s. 69

Jeep Affair odhaľujúce utajovanú ozbrojenú zločku MB.¹⁹⁹ Ḥasan al-Bannā tento pokus odsúdil slovami, že „*títo muži nemôžu byť ani Bratmi ani muslimami.*“²⁰⁰ teda sa od nich ako líder Bratstva dištancoval a navyše ich „takfirizoval“²⁰¹.

Po nástupe nového predsedu vlády Ibrahīma ‘Abd al-Hādī Paša bol 12. februára 1949 pred svojim domom zastrelený Ḥasan al-Bannā kráľovou „železnou gardou“.²⁰² Následne bol na nového predsedu vlády spáchaný neúspešný atentát.²⁰³ V roku 1951 sa obvineniu a zatýkaniu členov MB z roku 1948 postavil egyptský Najvyšší súd, ktorý rozhodol, že obvinenie MB z vyššie spomínaných dôvodov je nezákonné, a tak mohli naďalej fungovať.²⁰⁴ Na miesto zastreleného muršida (lídra Bratstva) nastúpil Ḥassan al-Huđajbī, predstaviteľa umierneného islamského fundamentalizmu.²⁰⁵

Egyptskú revolúciu roku 1952, v ktorej padla monarchia a vládu prebrala skupina Slobodných dôstojníkov, Muslimské bratstvo podporovalo.²⁰⁶ Dokonca v Rade revolučného velenia, najvyššom orgáne štátu zostaveného z 9 členov, sa nachádzali podporovatelia Muslimského bratstva, ako napríklad Anwar as-Sādāt, ‘Abd al-Ḥakīm ‘Āmir, Kamāl ad-Dīn Ḥusajn.²⁰⁷ Po získaní a stabilizácii moci Slobodní dôstojníci prešli k vojenskej diktatúre a jedným z jej znakov bolo rozpustenie politických strán.²⁰⁸ Rozpustenie politických strán sa MB nedotklo, pretože bolo náboženským hnutím a nie politickou stranou.²¹⁰ Od roku 1953 Ḥassan al-Huđajbī, nový líder MB, začal kritizovať vládu a požadoval podiel na moci.²¹² V tomto období sa MB začalo označovať za politickú stranu, čo sa im nevyplatilo, pretože po strete medzi islamskými a sekulárnymi študentmi na Káhirskej univerzite začiatkom roku 1954 ich Rada revolučného velenia dala rozpustiť argumentujúc, že sa jedná o politickú stranu.²¹³ Zároveň bolo 450 členov Muslimského bratstva zatknutých, vrátane lídra Bratstva,

¹⁹⁹ Krämer, G. (2010), s. 80

²⁰⁰ Ibid.

²⁰¹ Tzv. takfir znamená označenie muslima za nemuslima (exkomunikácia) a v islame tento jav predstavuje ťažký hriech. Z Hassan, M. (2017)

²⁰² Youssef H. Aboul-Enein, (2003), s. 28

²⁰³ Reid, D. (1982), s. 636

²⁰⁴ (Komentár Mendela, M. k „Milníky na ceste,“ 2013) str. 69

²⁰⁵ Reid, D. (1982), s. 636

²⁰⁶ Youssef H. Aboul-Enein, (2003), s. 28

²⁰⁷ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 548

²⁰⁸ Bola zrušená ústava z roku 1923 a vytvorená nová, na základe ktorej platilo 3-ročné prechodné obdobie, počas ktorého bola najvyšším orgánom štátu Rada revolučného velenia. Vplyvní politici bývalého režimu boli súdení za korupciu. Z Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 555-558.

²¹⁰ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 31

²¹² Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 558

²¹³ Ibid.

kvôli údajnej snahe zvrhnúť režim, ktorá im bola podsúvaná už od roku 1948, no nikdy nebola preukázaná.²¹⁴ Medzi predsedom Rady revolučného velenia Ğamālom ‘Abd an-Nāšīrom a prezidentom Muḥammadom Naĝībom došlo po rozpustení MB ku konfliktu, keď chcel Nāšīr pripraviť Naĝība o politické funkcie a sám sa chcel chopiť moci.²¹⁵ Do ulíc vyšli tisíce ľudí preukazujúc prezidentovi podporu a demonštrujúc proti Nāšīrovi, medzi nimi aj MB a členovia strany Wafd.²¹⁶ Demonštranti vrátane MB a Wafdu, boli zatýkaní.²¹⁷ V marci 1954, po návrate Naĝība do svojich funkcií bol zrušený zákaz Muslimského bratstva a medzi prepustenými členmi bol aj Huḍajbī, líder MB.²¹⁸ Keď Bratstvo kritizovalo zmluvu medzi Egyptom a Britániou podpísanú v októbri roku 1954, Nāšīr sa snažil zdelegitimizovať Ḥassana al-Huḍajbīho a zároveň požadoval rozpustenie tajného aparátu a odobral občianstvo 6 prominentným členom MB pobývajúcim v zahraničí.²²¹ Následne bol 26. októbra 1954 spáchaný atentát na Nāšīra počas jeho prejavu v Alexandrii.²²² Útočníkom mal byť Maḥmūd ‘Abd al-Laṭīf, člen tajného aparátu.²²³ Tento útok vyvoláva pochybnosti, pretože útočník ani jednu z 8 rán netrafil, a pracuje sa s možnosťami, že bol buď skutočne veľmi zlým strelcom, alebo bol atentát nafingovaný s cieľom odstrániť Bratstvo z politického prostredia.²²⁴ Druhému názoru prihráva aj fakt, že Nāšīr po skončení streľby v kľude dokončil svoj prejav s chladnou tvárou.²²⁵ Každopádne táto udalosť pre Muslimské bratstvo znamenala katastrofu v podaní represii, zatýkaní, doživotných trestov a trestov smrti.²²⁶ Ku koncu roku 1954 bolo zatknutých asi 4-tisíc členov MB, 7 členov bolo odsúdených na doživotný trest vo väzení, k trestu smrti bolo odsúdených 15 osôb, z čoho bolo vykonaných len 6 trestov smrti, a to obesením.²²⁷ Vodca Muslimského bratstva Huḍajbī bol odsúdený na doživotný trest vo väzení a Naĝīb bol obvinený zo spolupráce s MB a v novembri 1954 bol zosadení z úradu prezidenta a daný do domáceho väzenia.²²⁹ Postupne dochádzalo k problémom aj v kruhoch Nāšīrovej vlády kvôli jeho snahe o centralizáciu moci do svojich rúk.²³⁰ Takých čo s jeho

²¹⁴ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 31

²¹⁵ T. R. L. (1954), 140-149

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Ibid.

²¹⁸ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 561

²²¹ Ibid.

²²² Reid, D. (1982), s. 637

²²³ Ibid.

²²⁴ Cook, S. (2013).

²²⁵ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009), s. 562

²²⁶ Ibid.

²²⁷ Ibid.

²²⁹ Ibid.

²³⁰ Ibid. 565

autoritatívnymi plánmi nesúhlasili sa zbavoval z vysokých pozícií a dosadzoval si tam lojálnych mužov.²³¹

Reakciou na represie sa MB pomyselne rozdelilo na dva prúdy, radikálny a umiernený.²³² Radikálny prúd volal po pomste a násilí voči vláde a odvolával sa na myšlienky neskoršieho člena MB, radikála Sajjida Quṭba, ktorý bol roku 1955 odsúdený za protištátnu agitáciu a podvracanie revolúcie²³³ a umiernený prúd tvorili sympatizanti Ḥassana al-Hudajbīho,²³⁴ lídra MB, ktorý chcel zabrániť ďalším konfliktom s vládou.²³⁵ Quṭbovo radikálne krídlo sa začalo aktivizovať v 60. rokoch a v roku 1965, po publikovaní jeho najznámejšieho diela *Milníky na ceste* boli odhalené údajné prípravy atentátu na Nāšira, na ktorých základe prišla vlna zatýkania a bolo vykonaných 7 trestov smrti pre členov MB, vrátane Quṭba.²³⁶ Následne sa zaktivizoval nenásilný prúd Hudajbīho, ktorý dominuje medzi členmi a podporovateľmi MB od 70. rokov dodnes.²³⁹

Po nečakanej smrti Nāšira kvôli srdcovej mŕtvici nastúpil na kreslo prezidenta Anwara as-Sādāta, zbožný prezident, ktorý do Egypta priniesol tzv. „politiku otvorených dverí“ (infitāḥ).²⁴⁰ Infitāḥ znamenal ekonomickú a politickú liberalizáciu.²⁴¹ Hneď od začiatku jeho prezidentstva prepúšťal Muslimských bratov z väzení a exilantov vyzýval na návrat do Egypta.²⁴² Posledných 24 uväznených členov MB prepustil roku 1975.²⁴³ MB od neho ako od zbožného prezidenta očakávalo viac voľnosti ale as-Sādāt zakázal nábožensky motivované

²³¹ Ibid.

²³² Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017).

²³³ Sajjid Qutb zdôrazňoval radikálny, až extrémistický potenciál MB. Vo svojej knihe *Milníky na ceste* píše: „Každý, kto trochu pokročilejším spôsobom chápe povahu tohto náboženstva, určite ľahko pochopí nevyhnutnosť dynamického vystúpenia islamu v podobe ġihādu mečom, ktorý sa má uplatniť okrem presvedčovacieho ġihādu (aġ-ġihādu bi al-bajān) a následne pochopí, že islam nie je obranné hnutie v úzkom zmysle ako sa interpretuje dnes.“ O jeho názoroch v knihe *Milníky* (1964) svedčí aj fakt, že sa nimi inšpirovali aj džihádistské organizácie operujúce v globálnom meritu, ako napríklad Islamský štát alebo al-Qā'ida. Najskloňovanejšie pojmy v tomto diele sú ġāhilija (nevedomosť, ktorou Qutb označuje úplne všetky civilizácie tej doby), ďalej je to Ḥākīmija (Božia nadvláda) a takfīr (označenie muslima za nemuslima). (Komentár Mendela, M. k „*Milníky na ceste*“, 2013) str. 80

²³⁴ nesúhlasil s radikálnymi názormi Qutba ako napríklad, že celý svet je nevedomý (ġāhilī) a takisto odsudzoval prax takfīrizmu a namiesto silového riešenia sporov navrhoval pomalšiu cestu reforiem. Všetky výhrady voči radikálnosti napísal v traktáte s názvom *Kazatelia, nie sudci (Du 'āt wa lā quḍāt)*, ktorý je považovaný za nepriamu kritiku Qutbovho radikalizmu. Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017), s 32

²³⁵ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017), s. 32-33

²³⁶ Komentár Mendela, M. k „*Milníky na ceste*“, 2013 str. 85

²³⁹ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 33

²⁴⁰ Raděj, T. (2002), s. 100

²⁴¹ Ibid.

²⁴² Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 33

²⁴³ Ibid.

strany a MB odporučil, aby fungovali ako charitatívna organizácia.²⁴⁴ Po tom čo as-Sādāt podpísal zmluvu v Camp Davide ustanovujúcu mier medzi Izraelom a Egyptom sa mu dostala vlna kritiky z islamistických kruhov, vrátane MB.²⁴⁵ Na základe tejto zmluvy bol prezident dňa 6. októbra 1981 v Káhire zastrelený extrémistami z organizácie Svätá vojna (al-Ĝihād).²⁴⁶

Táto kapitola mala ukázať povahu MB od jej počiatku v 20. rokoch až po 80. roky minulého storočia. Videli sme ako sa MB vyvíjalo, aké boli aktivity bratov v tom-ktorom období a vidíme aj to ako k nim pristupovala vláda a ako pristupovali oni k nej. Do pozornosti dávam obdobie vlády Nāšira, pri ktorom som zvolila širší kontext, aby sme okrem povahy MB videli aj povahu režimu. Nāširova vláda má, podľa môjho názoru, veľa spoločného s vládou Mubāraka, a to najmä autoritatívnu povahu s cieľom udržania sa pri moci za každú cenu. Tento fenomén sme mali možnosť vidieť pri zaobchádzaní s MB, ktoré malo záujem účasť sa na vládnutí, ale túto povahu režimu vidíme aj na príklade prezidenta Naĝība, pričom v oboch prípadoch sa Nāšir snažil zbaviť potenciálnej konkurencie, alebo hlasov, ktoré by mu mohli pri ďalšom pôsobení oponovať.

²⁴⁴ Vannetzel, M. (2017).

²⁴⁵ Raděj, T. (2002), s. 100-101

²⁴⁶ Ibid.

4 Definícia terorizmu prijatá za režimu Ĥusnīho Mubāraka a jej dopad na opozičné subjekty so zameraním na Muslimské bratstvo

Ĥusnī Mubārak nastúpil na prezidentské kreslo v roku 1981 a vládol dlhých 30 rokov až do protestov Arabskej jari roku 2011, kedy jeho vláda padla.²⁴⁷ Mubārak mal zámer pokračovať v tzv. infitāhu (ekonomickej a politickej liberalizácii), ktorý sa začal už za bývalého prezidenta Anwara as-Sādāta.²⁴⁸ Medzi Mubārakove hlavné ciele patrilo posun Egypta k väčšej demokracii, ktorá ide ruka v ruku s posilnením ľudských práv a takisto so zlepšením postavenia žien v spoločnosti.²⁴⁹ Mubārak skutočne predstavil niekoľko reforiem, ktoré pojednávali o väčšej slobode pre politické strany, o liberalizácii prezidentských volieb a okrem toho založil *Národnú radu pre ľudské práva* v roku 2003,²⁵⁰ ktorá mala, mimo iného, rozširovať povedomie o ľudských právach prostredníctvom škôl a univerzít.²⁵¹ Ďalšími jeho liberalizačnými krokmi boli v zákonoch pojednávajúcich o ženských otázkach.²⁵² Na druhej strane je vláda Mubāraka kritizovaná za hneď niekoľko rozhodnutí počas jeho dlhej vlády, ktoré viedli k potlačovaniu ľudských práv a slobôd, najmä slobody prejavu a združovania.²⁵³ Najväčším tŕňom v oku pre OSN a ľudskoprávne organizácie je neustále obnovovanie stavu núdze v Egypte už od smrti prezidenta as-Sādāta roku 1981 a po celé obdobie vlády Mubāraka.²⁵⁴ Prostredníctvom tohto zákona má mimo iného štát moc obmedzovať pohyb a združovanie, regulovať vydávanie novín a zadržaných posielat' pred vojenské súdy, po ktorých nemajú možnosť odvolať sa na vyšší súd.²⁵⁵

Nustále obnovovanie platnosti tohto zákona komentovala Sarah Leah Whitson, riaditeľka organizácie Human Rights Watch pre Blízky východ a Severnú Afriku slovami, že: „stav núdze dnes vytvára v Egypte vláda, ktorá odmieta vládnuť bez toho, aby sa uchýľovala k extrémnym opatreniam, ktoré ľudia zbavujú základných slobôd.“²⁵⁶ Daniel Brumberg

²⁴⁷ Shehata, D. (2011), s. 26

²⁴⁸ Springborg, R. (2019).

²⁴⁹ Najjar, F. M., (April 2011).

²⁵⁰ Ibid.

²⁵¹ HUMAN RIGHTS COMMITTEE, (November 28, 2002).

²⁵² Ibid.

²⁵³ Chiha, I. (2013) s. 93

²⁵⁴ Human Rights Watch (2008).

²⁵⁵ Ibid.

²⁵⁶ Ibid.

v kontexte prijímaných zákonov tvrdí, že Mubārak vládol v štýle „liberalizovanej autokracie,“ pre ktorú je charakteristický postup smerom od autokracie k demokracii a následný postup smerom naspäť k autokracii.²⁵⁷ Ďalej tvrdí, že jedným z dôvodov, prečo k procesu deliberalizácie dochádza, je nárast vplyvu „mainstreamového“ islamizmu,²⁵⁸ za ktorý bolo v tejto dobe považované Muslimské bratstvo.²⁵⁹ Podľa Brumberga je to islamistické hnutie, ktoré nenásilnou cestou presadzuje neliberálne názory v medziach zákona.²⁶⁰

Mubārak zo začiatku svojej vlády MB toleroval, no na začiatku 90. rokov k nim zmenil prístup a začal proti nim bojovať cestou pozmeňovania a prijímania zákonov.²⁶¹ V rámci legislatívnych zmien prijal v roku 1992 zákon č. 97, ktorého súčasťou je kontroverzná definícia terorizmu, ktorou vláda potlačovala vplyv opozičných hlasov, medzi ktoré patrilo aj Muslimské bratstvo.²⁶²

Nasledujúca časť práce bude pojednávať o tejto definícii. Po tom čo ju predstavím, jej znenie porovnam so znením definície OSN a s analýzou 109 akademických definícií, ktorú som už predstavila. Následne poukážem na akademické názory, názory OSN a ľudskoprávných organizácií na definíciu terorizmu z roku 1992, ktorá znie takto:²⁶³

„Každé použitie sily, násilia, hrozby alebo zastrašovania, ku ktorému sa páchatel uchýli v snahe uskutočniť individuálny alebo kolektívny kriminálny projekt s cieľom narušiť verejný poriadok alebo vystaviť spoločenský mier a bezpečnosť nebezpečenstvu alebo ak škodí ľuďom, vytvára v nich strach alebo vystavuje ich životy, slobody a bezpečnosť nebezpečenstvu. Ak poškodzuje životné prostredie, komunikácie, dopravu, majetky alebo budovy vo verejnom, alebo súkromnom vlastníctve, alebo ho okupuje alebo si ho privlastňuje. Ak bráni alebo marí výkon verejných orgánov, náboženských inštitúcií, vedeckým ústavom pri ich práci alebo marí uplatňovanie ústavy alebo zákonov alebo iných právnych predpisov.“

Pre porovnanie, v definícii OSN je stanovený rozsah násilia, a to v prvom rade tým, že čin musí byť trestným činom a v druhom rade musí mať za cieľ usmrtenie, vážne poranenie

²⁵⁷ Brumberg, D. (2002), s. 56-58

²⁵⁸ Ibid.

²⁵⁹ Gerges, F. (2000), s. 594

²⁶⁰ Brumberg, D. (2002), s. 62

²⁶¹ El-Ghobashy, M. (2005).

²⁶² Chiha, I. (2013)

²⁶³ Preložené z Manšūrāt qānūnīja, (1992, jūljū). Qānūn raqm 97 lisanati 1992. Ḥusnī Mubārak. <https://manshurat.org/node/14572>

človeka, alebo poškodenie stavieb a infraštruktúry.²⁶⁶ Ako vieme, vytváranie násilia je najmenej kontroverzný element 109 definícií terorizmu a v tomto ohľade sa zhoduje aj s definíciou OSN. V egyptskej definícii terorizmu rozsah násilia potrebný pre označenie činu za teroristický čin chýba, resp. je tak široko stanovený použitím slovného spojenia „každé použitie sily“,²⁶⁷ že v skutku nič nehovorí. Zároveň si myslím, že je to jedna z formuliek tejto definície, ktorú je možné politicky zneužiť, pretože, ako som spomenula, je príliš široká a nestanovuje žiadne hranice vo vzťahu k násiliu, zastrašovaniu, a pod.. Chiha, odborník na medzinárodné právo takisto vyjadruje svoje obavy, že takto široko formulovaná tzv. skutková podstata²⁶⁸ môže viesť k zneužitiu tejto definície na činy, ktoré nemusia byť ani násilné, ani trestné a ako príklad uvádza prepadnutie gangom na ceste, ktoré podľa neho nie je odôvodnené nazvať terorizmom ale v rámci tejto definície jednotlivé elementy terorizmu spĺňa.²⁶⁹

Ďalším bodom, v ktorom sa tieto definície rozchádzajú je cieľ teroristického činu. V definícii OSN cieľ teroristického činu znova súvisí s násilím, ktoré je potrebné pre vytvorenie stavu teroru, alebo súvisí so zastrašovaním z možného teroru, alebo môže byť cieľ politický, pri ktorom chce páchatel' ovplyvniť politické dianie.²⁷⁰ Egyptská definícia je v tomto špecifická, pretože na jej základe je za terorizmus považované aj konanie, ktorého páchatel' nemá za cieľ pôsobiť násilím a nie je ani jasne stanovený cieľ ovplyvňovať politiku.²⁷¹ S cieľom dosiahnuť politickú zmenu takisto súhlasí väčšina akademikov, ako som spomenula vyššie v mojej práci.²⁷² Príkladom teroristického cieľa na základe egyptskej definície je narušenie verejného poriadku a spoločenského mieru, okupovanie, alebo privlastňovanie si objektu verejného, alebo súkromného vlastníctva, alebo bránenie verejným orgánom a iným inštitúciám vo vykonávaní ich práce, alebo bránenie uplatňovania ústavy a iným právnym predpisom.²⁷³ Cieľ teda nemusí byť spojený s násilím, ako to vidíme v definícii OSN.²⁷⁴ môže takto formulovanú definíciu použiť na potlačenie udalostí, ktoré narušujú mier a ďalšie ciele

²⁶⁶ Security Council, UN. (2004). Resolution 1566. UN. Retrieved from <https://www.un.org/ruleoflaw/files/n0454282.pdf>

²⁶⁷ Manšūrāt qānūnīja, (1992, jūljū). Qānūn raqm 97 lisanati 1992. Ḥusnī Mubārak.

²⁶⁸ Skutková podstata je dôvod, pre ktorý dôjde k označeniu z nejakého trestného činu. V právnickej terminológii ju vyjadruje termín „actus reus“ a v konkrétnej definícii ju reprezentujú slová použitie sily, násilia, hrozby alebo zastrašovania. Chiha, I. (2013), s. 105

²⁶⁹ Chiha, I. (2013), s. 115

²⁷⁰ Security Council, UN. (2004). Resolution 1566.

²⁷¹ Manšūrāt qānūnīja, (1992, jūljū). Qānūn raqm 97 lisanati 1992. Ḥusnī Mubārak.

²⁷² SCHMID, A., JONGMAN, A. (1988), s. 781

²⁷³ Manšūrāt qānūnīja, (1992, jūljū). Qānūn raqm 97 lisanati 1992. Ḥusnī Mubārak.

²⁷⁴ Security Council, UN. (2004). Resolution 1566.

terorizmu spomenuté v egyptskej definícii a človek, ktorý je súčasťou takejto udalosti nemusí robiť nič v rozpore so zákonom a napriek tomu môže byť, na základe môjho pochopenia definície, legálne označený za teroristu.²⁷⁵ Skvelými príkladmi takýchto situácií sú demonštrácie alebo protesty, ktoré často cieľia práve na narušenie verejného poriadku v zmysle, že demonštranti požadujú napríklad zmenu vlády, a teda svojim spôsobom majú zámer narušiť verejný poriadok, takže sú páchatel'mi teroristického činu.²⁷⁶ Chiha v kontexte znakov terorizmu uviedol konkrétny príklad, že podľa znenia tejto časti definície by z terorizmu mohli byť obvinení všetci účastníci demonštrácií Arabskej jari, pretože splnili hneď niekoľko z uvedených aspektov, napríklad keď sa po dobu niekoľkých dní zmocnili námestia Tahřr, môže to byť interpretované ako okupácia verejného objektu a takisto bránili verejným orgánom vo výkone ich práce keď demonštrovali pred ministerskými budovami.²⁷⁷

Islam Chiha, odborník v oblasti medzinárodného práva je voči definícii prijatej roku 1992 vládou prezidenta Mubāraka kritický.²⁷⁸ Na všeobecnej rovine ju hodnotí tak, že je veľmi široká a nejasná a prostredníctvom jej nejasného znenia bol vytvorený legálny rámec pre odopieranie základných ľudských práv a potláčanie opozície.²⁷⁹

S názorom o nejasnosti znenia definície v snahe o jej strategické použitie proti opozícii súhlasí aj Martin Scheinin, bývalý spravodajca OSN pre ľudské práva a terorizmus, ktorého hlavná kritika smeruje k následku aplikácie tejto definície, a teda k zvýšeniu počtu trestných činov trestaných smrťou.²⁸⁰ Výbor OSN pre ľudské práva sa definícii z roku 1992 venuje v oficiálnych správach z rokov 1993 a 2002.²⁸¹ V úvode Výbor vyjadruje egyptskej vláde pochopenie pre zavádzanie bezpečnostných prvkov v boji proti terorizmu ale definíciu kritizuje z dôvodu, že je príliš obširná a nejasná a na jej základe sú porušované ľudské práva.²⁸² Zároveň má za to, že definícia je takýmto širokým spôsobom naformulovaná strategicky, aby mohlo oficiálnou cestou dôjsť k navýšeniu počtu aktivít trestaných trestom smrti.²⁸³

²⁷⁵ Chiha, I. (2013).

²⁷⁶ Ibid., s. 115

²⁷⁷ Ibid., s. 117

²⁷⁸ Chiha, I. (2013).

²⁷⁹ Ibid., s. 114

²⁸⁰ Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2008), s. 5-6

²⁸¹ Human Rights Committee, (1993). a Human Rights Committee, (2002).

²⁸² Human Rights Committee, (1993).

²⁸³ Ibid.

4.1 Následky aplikovania egyptskej definície terorizmu

Záujem medzinárodných organizácií akými sú napríklad OSN, Amnesty International, ale aj egyptský Národný výbor pre ľudské práva²⁸⁴ sa, z môjho pohľadu, viac sústreďí na následky definície terorizmu, než na definíciu samotnú. Tento aspekt je takisto dôležitou súčasťou problematiky strategického používania definície terorizmu a preto ho v tejto časti priblížim priamo prostredníctvom kritiky medzinárodných subjektov.

OSN komentuje najmä fakt, že v Egypte sú stanovené príliš tvrdé tresty za páchanie terorizmu, o to horšie, že ich definícia nie je považovaná za objektívnu ale skôr za hračku štátnej moci.²⁸⁵ Priamo za páchanie terorizmu je v Egypte stanovený trest smrti, alebo doživotné väzenie.²⁸⁶ V tomto kontexte OSN dáva do pozornosti konkrétne články Medzinárodnej zmluvy OSN o občianskych a politických právach ratifikovanej Egyptom dňa 14. januára 1982,²⁸⁷ a to články 6, 9, 14 a 7.²⁸⁸ Článok 6 zaväzuje tie členské krajiny OSN, ktoré doposiaľ nezakázali trest smrti, aby bolo takýto trest možné uložiť iba za spáchanie najzávažnejších trestných činov,²⁸⁹ ktoré v rezolúcii z roku 1984 špeciálny výbor OSN charakterizuje ako: „*úmyselne spáchané trestné činy so smrteľnými, alebo inými mimoriadne závažnými následkami.*“²⁹⁰ Egyptská definícia terorizmu je teda v rozpore s touto charakteristikou najzávažnejších trestných činov, pretože obsahuje množstvo príkladov na nie nutne násilné činy.²⁹¹ Ďalej OSN vyjadruje kritiku k spôsobu zadržiavania ľudí bezpečnostnými zložkami, o ktorom informácie pochádzajú od zadržaných, alebo od svedkov

²⁸⁴ Národný výbor pre ľudské práva je polovládna až vládna ľudskoprávna organizácia, ktorá nemá funkciu rozhodovať o vládnych krokoch ale je poradným orgánom vlády zriadeným štátom v roku 2003. Je treba podotknúť, že jej objektívnosť je kontroverzná kvôli jej záväzkom k štátu. Schválne som sa pozrela na niektoré vyjadrenia výboru a na mňa pôsobili objektívne, vzhľadom k tomu, že napr. voči mnou pojednávanej definícii bol výbor kritický voči štátu. Ale existuje aj názor, že bol tento výbor vytvorený preto, aby po 11. septembri 2001 nepadala na Egypt kritika, že kvôli diktatúre rastie terorizmus a takisto panuje názor, že výbor nerobí nič len veľké kauzy, ktoré si nemôže dovoliť prehliadnuť. Z Nielsen, J. and Neubert, S., (2009), s. 18-19

²⁸⁵ UN Human Rights Committee (2002).

²⁸⁶ „Pre páchatela teroristického činu je stanovený trest smrti alebo doživotné väzenie s ťažkou prácou. Trestom smrti alebo doživotným väzením s ťažkou prácou sa trestá aj dodávateľ zbraní, streliva, výbušnín alebo informácií, ktoré páchatelom pomáhajú pri uskutočňovaní terorizmu. Pre každého, kto sa stane členom teroristickej skupiny je stanovený trest odňatia slobody, ktorý nepresiahne 5 rokov. Rovnaký trest čaká aj tých, ktorí takúto skupinu propagujú, či už v ústnej alebo písomnej podobe, alebo sa podieľajú na vydávaní tlače s cieľom propagovať takúto skupinu.“ Citované z Manšūrāt qānūnīja, (1992, jūljū). Qānūn raqm 97 lisanati 1992. Ḥusnī Mubārak.

²⁸⁷ University of Minnesota Human Rights Library. (2021).

²⁸⁸ UN Human Rights Committee (2002).

²⁸⁹ OHCHR, UN. (1966).

²⁹⁰ The UN Economic and Social Council (ECOSOC) (1984).

²⁹¹ Chiha, I. (2013).

a upozorňuje na povinnosť vlády Egypta zabezpečiť, aby ľudia neboli svojvoľne zadržívaní a zatýkaní.²⁹² V prípade, že sú zadržaní, musí im byť udaný dôvod a v krátkej dobe má byť takýto človek postavený pred sudcu.²⁹³ Túto povinnosť Egyptu ukladá Medzinárodná zmluva OSN o občianskych a politických právach v článku 9.²⁹⁴ OSN upozorňuje aj na platné podmienky súdneho konania stanovené v rovnakej zmluve v článku 14, ktoré hovoria, že súdy musia byť nezávislé a nestranné, že človek sa má právo odvolať na vyšší súd a takisto, že súdny orgán je povinný oznámiť človeku, o ktorého vine sa rozhoduje, miesto a čas súdu a umožniť mu zúčastniť sa ho.²⁹⁵ Článok tejto zmluvy je v Egypte porušovaný nie na základe protiteroristického zákona ale na základe zákona o stave núdze, ktorý povoľuje napríklad vojenské súdy.²⁹⁶ Posledné upozornenie OSN je mierené na údajné neprimerané správanie, vytváranie nehumánnych podmienok, mučenie a bránenie užívania potrebnej liečby vo väzniciach.²⁹⁷ Takéto a podobné správanie zakazuje článok 7 Medzinárodnej zmluvy OSN o občianskych a politických právach.²⁹⁸ Okrem toho sa organizáciám dostávajú správy o nevhodných väzenských podmienkach spojených s krutým správaním zamestnancov väzníc, častý výskyt šikany, vyhrážanie sa smrťou alebo znásilnením manželky, odopieranie lekárskej starostlivosti, priväzovanie človeka vo fyzicky náročných pozíciách, používanie elektrošokov na rôznych miestach tela, vrátane genitálií, znásilnení.²⁹⁹ Problémom je aj zlá, alebo nedostatočná strava a chýbajúca ventilácia.³⁰⁰ Tieto okolnosti vedú v niektorých prípadoch až k úmrtiam vo väzbe.³⁰¹

4.2 Použitie protiteroristického zákona v praxi

Po prijatí zákona č. 97 v roku 1992, ktorého súčasťou bola široká a nejasná definícia terorizmu ignorujúca medzinárodné štandardy boli s týmto obvinením konfrontované, podľa organizácie Human Rights Watch, asi tisíce ľudí.³¹⁸ V niektorých prípadoch išlo o oprávnené

²⁹² UN Human Rights Committee (2002).

²⁹³ Ibid.

²⁹⁴ OHCHR, UN. (1966).

²⁹⁵ Ibid.

²⁹⁶ Ibid.

²⁹⁷ UN Human Rights Committee (2002).

²⁹⁸ OHCHR, UN. (1966).

²⁹⁹ Amnesty International (2007). a UN Human Rights Committee (2002). a Nielsen, J. and Neubert, S., (2009).

³⁰⁰ Amnesty International (2011), s. 48

³⁰¹ Ibid.

³¹⁸ Presné číslo nie je známe, pretože sa v kontexte terorizmu údajne uskutočňovali aj neoficiálne zadržovania, kedy človeka bezpečnostné zložky mučili a často ho následne prepustili bez akéhokoľvek záznamu. Z Human Rights Watch. (2001).

obvinenie z terorizmu, napríklad pre členov skupiny al-Ĝihād, alebo al-Ĝama‘a al-Islāmīja, ktoré v 90. rokoch, kedy bol zákon č. 97 prijatý, skutočne páchali násilie.³¹⁹ S týmto zákonom boli konfrontovaní aj opoziční politickí aktivisti ako napríklad Muslimskí bratia, ktorí sa v tejto dobe neuchyľovali k páchaniu násilia a takisto aj k vláde kritické nevládne organizácie, médiá, odbory a politické strany.³²⁰ Väčšina zo zadržaných sa dostala len po vyšetrovaciú väzbu a následne bola prepustená, ale stovky zo zadržaných boli súdení pred hromadnými procesmi vojenských súdov a napokon obvinení z terorizmu.³²¹ Medzi rokmi 1992 a 1998 bolo vyše tisíc ľudí postavených pred vojenské súdy v 32 hromadných procesoch, z čoho asi ¾ boli príslušníci skupín al- Ĝihād a al-Ĝama‘a al-Islāmīja a zvyšnú časť mali tvoriť politicky nepohodlné osoby.³²² V roku 1999 sa konal ďalší vojenský súd so 107 obžalovanými, z toho 60 z nich bolo súdených v neprítomnosti.³²³ Väčšina z týchto prípadov mala spojitosť s kontaktmi na zakázané organizácie.³²⁴

Dôvodom, pre ktorý bola tak široká škála ľudí, resp. odvetví konfrontovaná s týmto zákonom je, že týchto ľudí mala vystrašiť a odradiť vízia následkov ich opozičného vystupovania voči autokratickej vláde.³²⁵

Vo februári 2010 egyptská polícia zatkla 4 členov MB angažujúcich sa v politike a 13 aktivistov z radov MB.³²⁶ Muži boli obvinení z formovania tajnej teroristickej skupiny, ktorá má za cieľ zvrhnúť vládu a nastoliť islamsky štát.³²⁷ Medzi nimi bol aj Maĥmūd ‘Ezzat, zástupca lídra MB.³²⁸ Muslimské bratstvo túto skutočnosť okomentovalo tak, že zatknutie týchto mužov je výsledkom úspechu MB v parlamentných voľbách roku 2005, kedy sa stali najsilnejšou opozíciou a zároveň výsledkom strategického bránenia bratom v účasti na parlamentných voľbách roku 2010.³²⁹

Medzi najznámejšie prípady strategického zneužitia protiteroristického zákona ale aj zákona o núdzovom stave patria prípady Chajrata aš-Šātira, jedného z najvplyvnejších lídrov MB, ďalej Ĥassana Maleka, podnikateľa a člena MB a Maĥmūda ‘Ezzata, lekára

³¹⁹ Human Rights Watch. (2001).

³²⁰ Ibid.

³²¹ Amnesty International (2007).

³²² Human Rights Watch. (2001).

³²³ Ibid.

³²⁴ Ibid.

³²⁵ Ibid.

³²⁶ Ikhwanweb (February 11, 2010).

³²⁷ Ibid.

³²⁸ Ibid.

³²⁹ Ibid.

a zástupcu lídra MB.³³⁰ Chajrat aš-Šātir a Ḥasan Malek boli spoluzakladateľmi softwérovej spoločnosti s názvom Salsabil, založenej v roku 1983, prostredníctvom ktorej sa stali vplyvnými a váženými členmi MB a finančne sa podieľali na fungovaní Muslimského bratstva, ktoré bolo v tej dobe nelegálnou organizáciou.³³¹ V roku 1992 po prijatí protiteroristického zákona boli obaja spolu s ďalším Muslimským bratom Maḥmūdom ‘Ezzatom zadržaní z páchania terorizmu, konkrétne kvôli ich príslušnosti k zakázanej organizácii a kvôli údajnému plánu zosadiť vládu a tým narušiť spoločenský mier.³³² Muži strávili rok vo väzení bez toho, aby boli obžalovaní.³³³ Ich softwérová spoločnosť bola uzavretá a 200 ľudí prepustených.³³⁴ Po roku boli prepustení.³³⁵ Šātir sa v roku 1995 stal členom Maktabu al-iršād a hneď na to bol odsúdený vojenským súdom na 5 rokov väzenia z páchania terorizmu a príslušnosti k nelegálnej organizácii spolu s Maḥmūdom ‘Ezzatom a ďalšími 53 mužmi.³³⁶ V roku 2004 sa aš-Šātir stal druhým najdôležitejším mužom vtedajšieho MB, zástupcom muršida.³³⁷ Členovia MB sa v roku 2005 zúčastnili parlamentných volieb ako nezávislí a stali sa najsilnejšou opozíciou.³³⁸ V roku 2007 bol Šātir spolu s Ḥassanom Malekom a 13 členmi MB zatknutý a odsúdený vojenským súdom za terorizmus a pranie špinavých peňazí na 7 rokov odňatia slobody.³³⁹ Šātir bol v tomto období skutočne významným a obľúbeným členom Bratstva a to sa odrazilo aj na reakcii ostatných členov MB, ktorí chceli aby kandidoval na post prezidenta republiky, čo bolo pravdepodobne hlavným dôvodom jeho zatknutia.³⁴⁰ Šātir bol spolu s Malekom a ostatnými Muslimskými bratmi prepustený až po páde Mubárakovej vlády.³⁴¹ Skutočne mal Šātir záujem kandidovať v prezidentských voľbách ale kvôli „kriminálnej minulosti“ ho Prezidentská volebná komisia diskvalifikovala.³⁴² Maḥmūd ‘Ezzat bol odsúdený znovu v roku 2008, kedy sa zúčastnil demonštrácie proti izraelským útokom na Gazu v Káhire.³⁴³

³³⁰ Trager, E. (2012).

³³¹ Ibid.

³³² Ikhwanweb. (February 11, 2010).

³³³ Trager, E. (2012)

³³⁴ Ibid.

³³⁵ Marroushi, N. (2012).

³³⁶ Trager, E. (2012)

³³⁷ Ibid.

³³⁸ Ibid.

³³⁹ Ibid.

³⁴⁰ Ibid.

³⁴¹ Ibid.

³⁴² Fahmy, M. (2012).

³⁴³ Reuters ‘arabī. (2009).

5 Vzťah MB k terorizmu v období prezidentstva Ĥusnīho Mubāraka

V 80. a 90. rokoch, teda za vlády prezidenta Mubāraka, bol terorizmus skutočne obrovským problémom Egypta.³⁴⁵ Radikálni islamisti zastúpení v organizáciách Svätá vojna, Spoločnosť odchodu z bezverectva a Islamská skupina útočili na členov vlády, na redakcie časopisov ale charakteristická pre toto obdobie je hlavne „vojna turizmu“.³⁴⁶ V období nástupu Mubāraka na post prezidenta sa Bratstvo začalo angažovať v odboroch a podarilo sa mu získať väčšinu v inžinierskom a veterinárskom a významné zastúpenie mali aj v odbore lekárskom, vedeckom a dokonca aj právnickom.³⁴⁷ MB získavalo vplyv aj v študentských odboroch v Káhire, Alexandrii a Mansūre³⁴⁸ a v roku 1988 sa Bratia spolu so Socialistickou stranou práce (islamizovaní socialisti) a Liberálnou stranou stali najsilnejším opozičným zoskupením v parlamente.³⁴⁹ Počas celých 90. rokov sa bratstvo dištancovalo od násilia a s režimom sa snažili vychádzať dobre, aby sa proti nim neobrátil, no napriek tomu nastal v ich vzťahu zvrät, keď Bratom neustále rástla popularita.³⁵⁰ Takisto sa Mubārak už nechcel pozeráť na to, ako Bratia získavajú posty v odboroch, sú v hojnom počte v parlamente a pod.³⁵¹ V skratke, chcel zabrániť ďalšiemu nárastu politického a spoločenského vplyvu bratstva.³⁵²

Vláda na začiatku 90. rokov išla veľmi tvrdo proti Muslimským bratom a verejne spochybňovala ich umiernenosť tým, že sú napojení na radikálne, vyššie spomenuté islamistické skupiny.³⁵³ Muslimské bratstvo odsudzovalo terorizmus a útoky, ktoré sa odohrávali najmä v 80. a 90. rokoch ale Mubārak to spochybňoval tým, že útoky neodsudzovali dostatočne.³⁵⁴ Odborníci sa zhodujú na tom, že sa nikdy nepodarilo preukázať spojenie medzi MB a militantnými islamistickými skupinami za účelom boja proti politickému režimu.³⁵⁵ Okrem snahy odlákať Muslimskému bratstvu priaznivcov prirovnávaním ich k radikálnym islamistom režim zašiel až k oficiálnej deštrukcii Muslimského bratstva v roku 1992, kedy vydal protiteroristický zákon, ktorého súčasťou bola

³⁴⁵ Human Rights Watch. (2001). Islamist groups and political violence

³⁴⁶ Bareš, L., Veselý, R., & Gombár, E. (2009).

³⁴⁷ Raděj, T. (2002) s. 108

³⁴⁸ Hesham Al-Awadi. (2005) s. 64

³⁴⁹ El-Ghobashy, M. (2005).

³⁵⁰ Raděj, T. (2002) s. 105

³⁵¹ Wickham, C. (2002).

³⁵² Ibid.

³⁵³ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017).

³⁵⁴ Ibid.

³⁵⁵ Ibid.

definícia terorizmu, na základe ktorej členovia MB čelili obvineniam z terorizmu.³⁵⁶ Od začiatku 90. rokov vláda komplikovala MB prostredníctvom zákonov fungovanie napríklad v odboroch, v ktorých mali MB významné zastúpenie, alebo na školách, kde prostredníctvom zákona vláda presunula voľbu dekanov z profesorského zboru na rektora, čím zabránila vplyvu MB na vysokých školách.³⁵⁷ Takisto sa režim pokúsil o zavedenie potreby držania licencií pre kázanie v mešitách so zámerom neudelit' im túto licenciu.³⁵⁸ V tomto období dochádzalo vnútri MB k nezhodám ale tentokrát nie kvôli rozdielnostiam názorov medzi MB snažiaci sa o postupnú politickú činnosť a medzi MB, ktorí túžili po násilí voči vláde, ako tomu bolo v 60. rokoch.³⁵⁹ V tomto prípade rozkol nastával medzi starou generáciou MB a mladou generáciou.³⁶⁰ Maktab al-iršād predstavuje výkonnú moc MB a jej členmi bola stará generácia MB s tzv. „syndrómom obete“, ktorý im bránil v snahe pútať na seba ako na MB pozornosť a teda im bránil v snahe o robenie politiky.³⁶¹ Časť členov tejto frakcie tvorili bývalí exilanti, ktorí ušli pred represiami za Nāsira a vrátili sa v 80. rokoch a druhú časť tvorili tí, ktorí boli svedkami týchto represíí a táto generácia Muslimských bratov pochopiteľne trpí týmto syndrómom, teda strachom z represíí.³⁶² Mladá generácia zastúpená v Mağlis aš-šūrā, nazývaná aj reformný prúd, je otvorená aj diskusiám o demokracii, problematike postavenia žien a menšín v spoločnosti a.i.³⁶³ Ako problém sa ukázal fakt, že staršia generácia MB mala väčšiu moc než mala mladšia generácia, a teda Maktab al-iršād marginalizoval a vytesňoval názory mladších Bratov.³⁶⁴ Časť predstaviteľov mladšej generácie sa pokúsila vytvoriť politickú stranu pod názvom Waşat (Stred) a mala byť skutočne stredom medzi islamským tradicionalizmom a liberálnou demokraciou.³⁶⁵ Vláda túto stranu takisto odmietla registrovať.³⁶⁶ Na prelome storočí bolo MB ešte viac umiernené a ešte viac otvorené kompromisom a spoluprácou s celým politickým spektrom.³⁶⁷ Na zdieľanie svojich myšlienok používali blogy, ktoré sa o niekoľko rokov neskôr stali zásadným prvkom

³⁵⁶ Chiha, I. (2013).

³⁵⁷ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 37

³⁵⁸ Ibid.

³⁵⁹ Ibid.

³⁶⁰ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 37

³⁶¹ Ibid.

³⁶² Ibid.

³⁶³ Al-Anani, Kh., (2009).

³⁶⁴ Ibid.

³⁶⁵ Ibid.

³⁶⁶ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s 38

³⁶⁷ Ibid. 39

„Arabskej jari“.³⁶⁸ Od roku 2003 sa vláda snažila o kompromis s islamskými fundamentalistami a začala MB prepúšťať z väzení.³⁷⁰ Vo voľbách 2005 MB posilnilo na bezprecedentnú úroveň, kedy sa stalo najsilnejšou opozíciou a tu nastáva ďalší zlom, a teda nepretržitých 5 rokov represií vlády proti MB, kampaň v médiách a neustále odkladanie volieb.³⁷¹

V prípade Egypta sa tieto protesty konali v roku 2011 a masovosť protestov zaručila ukončenie 30-ročnej diktátorskej vlády Ĥusnīho Mubāraka.³⁷² Následne sa konali prezidentské voľby, v ktorých Muhammad Mursī, člen Muslimského bratstva, získal v prvom kole 24,7% hlasov a v druhom kole 51,7% hlasov, a tak sa stal prvým islamistickým prezidentom v histórii Egypta.³⁷³

³⁶⁸ V roku 1997 bola vytvorená webová stránka Islamonline.net, ďalej v roku 2005 Ikhwanweb.com, ktorý je dostupný v piatich jazykoch a Bratia boli aktívni aj na Facebooku, YouTube, Twitteri. Z Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). s. 40-42

³⁷⁰ Ibid.

³⁷¹ Al-Anani, Kh. (2015), s. 529-532

³⁷² Shehata, D. (2011), s. 26

³⁷³ Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017).

6 Záver

Terorizmus predstavuje obrovskú tému, ktorú je veľmi zložité uchopiť, pretože ani akademici, ani politici doposiaľ nedosiahli konsenzus v otázke čo presne terorizmus zahŕňa a aké znaky sú preň charakteristické. Niektorí akademici a politici sa o štúdium terorizmu zaujímajú a považujú za dôležité a správne terorizmus definovať, kým iní potrebu definovania terorizmu marginalizujú, ako napríklad britský ambasádor OSN Jeremy Greenstock, ktorého výrokom som zahájila svoju bakalársku prácu. Každopádne jednotná a objektívna definícia terorizmu neexistuje, no existuje štandardná definícia terorizmu, ktorá bola vytvorená OSN v roku 2004 a členské štáty OSN zaväzuje k tomu, neodchýliť sa príliš od znenia tejto definície.

Kontroverzia ohľadom definovania terorizmu a absencia konsenzu v tejto problematike vytvára určité vákuum, ktoré môže byť vyplnené neobjektívnym znením definície, ktorá má za cieľ slúžiť štátu ako legálna zbraň proti teroristom, ale aj ako zbraň, napríklad proti nepohodlným osobám. V tomto kontexte je definícia terorizmu prijatá v protiteroristickom zákone počas vlády prezidenta Ĥusnīho Mubāraka kontroverzná. Táto definícia bola prijatá v 90. rokoch, teda v období narastajúceho počtu teroristických útokov v Egypte páchaných radikálnymi náboženskými skupinami. Náboženskou skupinou bolo aj Muslimské bratstvo, ktoré malo za sebou aj násilnú minulosť ale od 70. rokov minulého storočia, kedy sa organizácia oficiálne vzdala násilia, skutočne fungovala len v medziach zákona. Muslimské bratstvo v tomto období predstavovalo pre ľudí aj politickú alternatívu, ku ktorej sa egyptský ľud oficiálne nehlásil, ale uvádza sa, že okolo 90% Egyptanov s touto organizáciou tajne sympatizovalo.³⁷⁴ Dôvodom popularity tejto organizácie boli ako jej vlastné kvality, napríklad v podobe prepracovanej sociálnej infraštruktúry a schopnosti pomôcť ľuďom keď je potreba, tak aj nekvalita vlády v podobe napr. korupcie, ktorou bola vláda prezidenta Mubāraka charakteristická. V 90. rokoch ideologický vplyv a popularita Muslimského bratstva stúpila natoľko, že prezident Mubārak zmenil prístup k tejto organizácii a rôznymi krokmi sa snažil zabrániť ďalšiemu nárastu vplyvu tejto organizácie. Medzi takéto kroky patrí aj prijatie protiteroristického zákona v roku 1992, ktorý porušuje ľudské práva, egyptskú ústavu a zmluvy OSN a ktorého súčasťou je obsierna definícia terorizmu, prostredníctvom ktorej sa štát zbavuje teroristov páchajúcich násilie, a takisto sa zbavuje silnej opozície, akou je

³⁷⁴ Ibid.

Muslimské bratstvo a rovnako kritikov režimu v podobe členov ľudskoprávných organizácií a pod..

Táto definícia prestala byť platná v roku 2015, kedy mal prezident 'Abd al-Fattáh as-Sīsī pocit, že pre boj proti terorizmu je definícia z roku 1992 stále málo a vyhlásil, že:

„spravodlivosť je zviazaná zákonmi a takto to nenecháme. Vytvoríme také zákony, ktoré nám umožnia ihneď nastoliť spravodlivosť.“³⁷⁵

V roku 2015, pár mesiacov od tohto vyhlásenia, bol prijatý nový protiteroristický zákon.³⁷⁶

„Mubārak je preč ale 100 miliónov Egypťanov žije v jeho Egypte...Sīsī je v mnohých smeroch horší než bol Mubārak ale bez Mubāraka by nebol Sīsī“³⁷⁷

Dnes sa o Egypt vo veľkej miere zaujímajú ľudskoprávne organizácie, kvôli masovému porušovaniu ľudských práv osôb kritických voči vláde. Obviňovanie z terorizmu je od čias Mubāraka až dodnes spôsobom na potlačovanie kritikov režimu. Definícia terorizmu prijatá v roku 1992 bola prvým pokusom egyptskej vlády o vytvorenie takejto definície a bola vytvorená, z môjho uhla pohľadu, strategicky tak, aby hrala v prospech authority štátu a v neprospech opozície. V mojej bakalárskej práci som sa pokúsila poukázať na strategické využívanie tejto definície najmä v rokoch, ktoré nasledovali po prijatí tejto definície, ale tam rozhodne táto problematika nekončí, pretože výrazná bola počas demonštrácii Arabskej jari a neskôr bola novelizovaná a je strategicky využívaná dodnes súčasným prezidentom. Okrem samotnej osvety ohľadne strategického využívania štátnej moci vidím relevanciu v štúdiu tejto problematiky v spomínanom vzťahu mnou sledovaného obdobia a súčasnosti, kedy máme v Egypte možnosť sledovať dianie založené na, podľa môjho názoru, rovnakej stratégii akou disponoval režim prezidenta Mubāraka, a to konkrétne obviňovanie z terorizmu pre režim nepohodlných osôb. Osobne to teda vnímam tak, že je problematika definovania terorizmu v Egypte stále aktuálnou témou aj napriek tomu, že je táto téma dnes lepšie známa ako problematika porušovania ľudských práv.

³⁷⁵ Farid, S., (2015).

³⁷⁶ Ibid.

³⁷⁷ Miller, A., (Feb. 25, 2020).

Zoznam použitej literatúry a zdrojov

Odborná literatúra

Chiha, I. (2013). Redefining terrorism under the Mubarak regime: Towards a new definition of terrorism in Egypt. *The Comparative and International Law Journal of Southern Africa*, 46(1), 90-120.

Retrieved July 11, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/23644690>

Bureš, J., Čejka, M. a Daniel, J. (2017). *Muslimské bratrstvo v súčasnosti*. Praha: Academia, XXI. století. ISBN 978-80-200-2670-5.

Freedman, L. (2007). Terrorism as a Strategy. *Government and Opposition*, 42(3), 314-339. Retrieved June 1, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/44483200>

Silke, A., (2018). *ROUTLEDGE HANDBOOK OF TERRORISM AND COUNTERTERRORISM*, Cranfield University,
https://www.researchgate.net/publication/328115901_Routledge_Handbook_Of_Terrorism_And_Counterterrorism

Shehata, D. (2011). The Fall of the Pharaoh: How Hosni Mubarak's Reign Came to an End. *Foreign Affairs*, 90(3), 26-32. Retrieved July 1, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/23039404>

Reid, D. (1982). Political Assassination in Egypt, 1910-1954. *The International Journal of African Historical Studies*, 15(4), 625-651. doi:10.2307/217848

Bishara A., (2017). What defines Terrorism? The Identity of the Victim or that of the Victimizer?, Arab Center for Research & Policy Studies. <https://www.dohainstitute.org/en/Lists/ACRPS-PDFDocumentLibrary/What%20Defines%20Terrorism.pdf>

Campagna, J. (1996). From Accommodation to Confrontation: The Muslim Brotherhood in the Mubarak Years. *Journal of International Affairs*, 50(1), 278-304. Retrieved June 29, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/24357413>

Drake, Richard (1989). *Revolutionary Mystique and Terror in Contemporary Italy*. Bloomington: Indiana University Press. p.xv)

Najjar, F. M., (April 2011). Mubarak's Constitutional Reforms, *British Journal of Middle Eastern Studies* , Vol. 38, No. 1, pp. 7-22

Al-Anani, Kh., (2009). *The Young Brotherhood in Search of a New Path*. Hudson Institute.

<https://www.hudson.org/research/9900-the-young-brotherhood-in-search-of-a-new-path>

Sackur, Z. (1994). *Egypt: Islamic Fundamentalist Organisations: The Muslim Brotherhood and the Gama'A Al-Islamiya (The Islamic Group)*, Writenet, available at:

<https://www.refworld.org/docid/3ae6a6bb8.html> [accessed 1 June 2021]

Hardy, K., Williams, G. (2011). What is "Terrorism"?: Assessing Domestic Legal Definitions. *UCLA Journal of International Law and Foreign Affairs*, 16(1), 77-162. Retrieved July 11, 2021, from

<http://www.jstor.org/stable/45302234>

Munson, Z. (2001). Islamic Mobilization: Social Movement Theory and the Egyptian Muslim Brotherhood. *The Sociological Quarterly*, 42(4), 487-510. Retrieved June 4, 2021, from

<http://www.jstor.org/stable/4121130>

Schmid, A. (2004). Terrorism - The Definitional Problem, *Case Western Reserve Journal of International Law*, Volume 36 Issue 2. Available at:

<https://scholarlycommons.law.case.edu/jil/vol36/iss2/8>

Lotfy, M. (2018). *Egypt - Finding Scapegoats Crackdown on Human Rights Defenders and Freedoms in the Name of Counter-terrorism and Security*. Copenhagen: EuroMed Rights.

<https://euromedrights.org/wp-content/uploads/2018/03/EuroMed-Rights-Report-on-Counter-terrorism-and-Human-Rights.pdf>

Walter, C., Vöneky, S., Roeben, V. and Schorkopf, F. (2004). *Terrorism as a Challenge for National and International Law: Security versus Liberty?*. 1st ed. Berlin: Springer-Verlag Berlin Heidelberg. ISBN: 978-3-642-62345-5

Krämer, G. (2010). Hasan al-Banna. *Oneworld*. ISBN: 1851684301

Hassan, M. (2017). The Danger of Takfir (Excommunication): Exposing IS' Takfiri Ideology. A JOURNAL OF THE INTERNATIONAL CENTRE FOR POLITICAL VIOLENCE AND TERRORISM RESEARCH, Volume 9(Issue 4), 3. Retrieved from <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2017/04/CTTA-April-2017.pdf>

VITALIS, R. (1996). The "New Deal" in Egypt: The Rise of Anglo-American Commercial Competition in World War II and the Fall of Neocolonialism. *Diplomatic History*, 20(2), 211-239. Retrieved June 4, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/24913377>

Youssef H. Aboul-Enein, (2003). Al-Ikhwan Al-Muslimeen: The Muslim Brotherhood, *Military Review*, <https://www.hsdl.org/?view&did=455611>

Yamamoto, M. M.(2017). Terrorism Against Democracy: Based in Part on Stansfield Turner's University of Maryland Course, "Terrorism & Democracy", Center for International & Security Studies, U. Maryland. <https://www.files.ethz.ch/isn/189454/Terrorism%20Against%20Democracy%20-%200012115.pdf>

Raděj, T. (2002). Islamist Organizations in Egypt. *Czech Journal Of International Relations*, Vol 37(No 3). Retrieved from <https://mv.iir.cz/issue/view/8>

Brumberg, D. (2002). Democratization in the Arab World?, THE TRAP OF LIBERALIZED AUTOCRACY, *Journal of Democracy*, Volume 13, Number 4

Springborg, R. (2019). Mubarak's Egypt. Routledge. ISBN: 0429722117, 9780429722110

Brownlee, Jason. (2002). The Decline of Pluralism in Mubarak's Egypt. *Journal of Democracy*. 13. 6-14. 10.1353/jod.2002.0063.

Hesham Al-Awadi. (2005). Mubarak and the Islamists: Why Did the "Honeymoon" End? *Middle East Journal*, 59(1), 62-80. Retrieved July 11, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/4330097>

Gerges, F. (2000). The End of the Islamist Insurgency in Egypt?: Costs and Prospects. *Middle East Journal*, 54(4), 592-612. Retrieved July 1st, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/4329545>

El-Ghobashy, M. (2005). The Metamorphosis of the Egyptian Muslim Brothers. *International Journal of Middle East Studies*, 37(3), 373-395. Retrieved July 10, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/3880106>

Vannetzel, M. (2017). The Muslim Brotherhood's 'Virtuous society' and State Developmentalism in Egypt: the Politics of 'Goodness', *International Development Policy | Revue internationale de politique de développement* [Online], 8, connection on 10 July 2021. URL: <http://journals.openedition.org/poldev/2327>; DOI: <https://doi.org/10.4000/poldev.2327>

Wickham, C. (2002). *Mobilizing Islam: Religion, Activism, and Political Change in Egypt*. NEW YORK: Columbia University Press. Retrieved July 1st, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/10.7312/wick12572>

Davis, J.N., Robinson, R.V. (2012). *Claiming Society for God: Religious Movements and Social Welfare*; Indiana University Press.

T. R. L. (1954). Egypt since the Coup d'Etat of 1952. *The World Today*, 10(4), 140-149. Retrieved May 4, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/40392721>

Bareš, L., Veselý, R. a Gombár, E. (2009). *Dějiny Egypta*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN: 978-80-7106-971-3

Ozouf, M. (1984). War and Terror in French Revolutionary Discourse (1792-1794), *The Journal of Modern History*, Dec., 1984, Vol. 56, No. 4; The University of Chicago Press.

Stump, J. and Dixit, P. (2013). *Critical Terrorism Studies: An Introduction to Research Methods*, Abingdon: Routledge.

Al-Anani, K. (2015). Upended Path: The Rise and Fall of Egypt's Muslim Brotherhood. *Middle East Journal*, 69(4), 527-543. Retrieved July 1, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/43698286>

Munson, Z. (2001). Islamic Mobilization: Social Movement Theory and the Egyptian Muslim Brotherhood. *The Sociological Quarterly*, 42(4), 487-510. Retrieved June 13, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/4121130>

McAllister, B., Schmid, A., (2013). *Theories of Terrorism*, Terrorism Studies FreeBook, Taylor & Francis Group, https://www.routledge.com/rsc/downloads/Terrorism_Studies_FreeBook_Final_New.pdf

Jackson, R. (2005). *Writing the War on Terror: Language, politics and counter-terrorism*. Manchester University Press.

Schmid, A., *Terrorism - The Definitional Problem*, (2004). *Case Western Reserve Journal of International Law*, Volume 36 Issue 2, <https://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1400&context=jil>

Alaimo, M. and Tong, Y., (2018). A Comparison Study of the Typologies of Terrorist Organizations Using Geographic Information Systems. *International Journal of Peace Studies*, vol. 23(n.2), <https://commons.lib.jmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1005&context=ijps>.

Scheinin, M., & Vermeulen, M. (2010). Unilateral Exceptions to International Law: Systematic Legal Analysis and Critique of Doctrines that Seek to Deny or Reduce the Applicability of Human Rights Norms in the Fight Against Terrorism. *SSRN Electronic Journal*. doi: 10.2139/ssrn.1699152

Oliverius, J. a Ondráš, F. (2007). *Moderní spisovná arabština* (1. vydanie). Praha: Set out.

Ďalšie zdroje

Nielsen, J. and Neubert, S., (2009). *Human Rights Organizations in Egypt | Arab West Report*. [online] Arabwestreport.info. Retrieved 11 July 2021, from <<https://www.arabwestreport.info/en/human-rights-organizations-egypt-0>>

Miller, A., (Feb. 25, 2020). Deputy Director for Policy, POMED. New York Times.

Trager, E. (2012). Who's Who in Egypt's Muslim Brotherhood. Retrieved 10 April 2021, from <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/whos-who-egypts-muslim-brotherhood#HassanMalek>

Fahmy, M. (2012). 10 Egyptian presidential candidates disqualified. CNN. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2012/04/14/world/meast/egypt-elections/index.html>

Hedges, C. (1992). Cairo Journal; After the Earthquake, a Rumbling of Discontent. The New York Times, 4. Retrieved from <https://www.nytimes.com/1992/10/21/world/cairo-journal-after-the-earthquake-a-rumbling-of-discontent.html>

Bouchikhi, (2020). Muslim Brotherhood: Organizational rift or revival of the Special Apparatus? TRENDS. Retrieved 10 July 2021, from <https://trendsresearch.org/insight/muslim-brotherhood-organizational-rift-or-revival-of-the-special-apparatus/>

BBC, (2013). Egypt's Muslim Brotherhood declared 'terrorist group'. Retrieved 16 April 2021, from <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-25515932>

Farid, S., (2015). Egypt's New Anti-Terror Law: An In-Depth Reading. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/egypt-s-new-anti-terror-law-an-in-depth-reading/>

Marroushi, N. (2012). Brotherhood businessman urges business to play role in development - Egypt Independent. Retrieved 5 April 2021, from <https://egyptindependent.com/hassan-malek-brotherhood-businessman-urges-business-play-role-development/>

Cook, S. (2013). Echoes of Nasser. Council On Foreign Relations. Retrieved from

<https://www.cfr.org/blog/echoes-nasser>

Bruton, B. F. (2019). Designating Muslim Brotherhood as terrorist org? Bad idea, experts say.

Retrieved 29 April 2021, from <https://www.nbcnews.com/news/world/experts-warn-against-trump-designating-muslim-brotherhood-terrorist-organization-n1001051>

University of Minnesota Human Rights Library. (2021). Ratification of International Human Rights Treaties – Egypt. Retrieved 20 June 2021, from <http://hrlibrary.umn.edu/research/ratification-egypt.html>

Egypt Today, (2017). Wednesday marks 69th anniversary of Brotherhood ‘Jeep case’. Retrieved 8

April 2021, from <https://www.egypttoday.com/Article/1/32726/Wednesday-marks-69th-anniversary-of-Brotherhood-%E2%80%98Jeep-case%E2%80%99>

Stavrou, A. (2019). Defining Terrorism: A matter of perspective, European student think tank,, (Citováno dne 6. července 2021) <https://esthinktank.com/2019/04/15/defining-terrorism-a-matter-of-perspective/?fbclid=IwAR2JNtQ6VJladiVtDvbsZpZtT1o9CR5vGaPLDoXZH7YfTuMLnrwF4OfWKX8>

Medḥat, S. (Fabrājir 25, 2016). 7 duwal i'tabarat al-Ichwān džamā'a irhābīja. Al-Wafd [online] Available at: <<https://alwafd.news/%D8%A3%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1-%D9%88%D8%AA%D9%82%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%B1/1059666-7-%D8%AF%D9%88%D9%84-%D8%A7%D8%B9%D8%AA%D8%A8%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%A5%D8%AE%D9%88%D8%A7%D9%86-%C2%AB%D8%AC%D9%85%D8%A7%D8%B9%D8%A9-%D8%A5%D8%B1%D9%87%D8%A7%D8%A8%D9%8A%D8%A9%C2%BB>> [Accessed 23 June 2021].

Freedman, L. (2007). Terrorism as a Strategy. Government and Opposition, 42(3), 314-339.

doi:10.1111/j.1477-7053.2007.00226.x

Linton M. (2006). Robespierre and the Terror, History Today, Vol. 56, No. 8.

https://www.academia.edu/5514329/Robespierre_and_the_Terror

Reuters 'arabī. (2009). Aš-šurṭa bimašr taqbuḍu 'alā a'dā'i fī ḡamā'at il-ichwān qabla iḥtiḡāḡāt Ġaza.

<https://web.archive.org/web/20130708100105/http://ara.reuters.com/article/topNews/idARACAE5010DA20090102>

Montada, J. (2013). OPPOSITIONAL MOVEMENTS IN EGYPT. FROM 1952 TO MUBARAK'S DOWNFALL.

Nómadas. Revista Crítica De Ciencias Sociales Y Jurídicas, 39. Retrieved from

<https://revistas.ucm.es/index.php/NOMA/article/view/48329>

Quṭb, S., (preložil a pripojil komentár Mendel, M.), (2013). Milníky na cestě. Praha: Academia. ISBN:

978-80-200-2186-1

Bannā, H. (1981). Memoirs of Hasan al Banna Shaheed. Karachi: International Islamic Publishers.

Hamid, Sh. (2017) „Even the Brotherhood's biggest detractors don't support designating it“, Twitter,

9. února. 2017, (Citováno dne 12. července 2021)

https://twitter.com/shadihamid/status/829521341766328320?fbclid=IwAR2TPd4QvITC-6tB-XDTm8zq0-Y9l8MQ7_9JunWA687hCST-dU2mwyM9jQk

Human Rights Committee UN, (28 November 2002). Concluding observations of the Human Rights

Committee UN. CCPR/CO/76/EGY, <https://digitallibrary.un.org/record/483094>

Human Rights Committee, (1993). Comments on Egypt, U.N. Doc. CCPR/C/79/Add.23. dostupné

online <http://hrlibrary.umn.edu/hrcommittee/G9318243.htm>

The UN Economic and Social Council (ECOSOC) (1984). Safeguards guaranteeing protection of the rights of those facing the death penalty, resolution n. 1984/50, 25.

https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Safeguards_Guaranteeing_Protection_of_the_Rights_of_those_Facing_the_Death_Penalty.pdf

Economic and Social Council UN, (28 December 2005). Promotions and Protection of Human Rights, UN. E/CN.4/2006/98, <https://digitallibrary.un.org/record/564925#record-files-collapse-header>

Human Rights Watch (2008). Egypt: Extending State of Emergency Violates Rights. Retrieved 5 June 2021, from <https://www.hrw.org/news/2008/05/27/egypt-extending-state-emergency-violates-rights>

Amnesty International (2011). TIME FOR JUSTICE: EGYPT'S CORROSIVE SYSTEM OF DETENTION.

Retrieved 5 May 2021, from

<https://www.amnesty.org/download/Documents/32000/mde120292011en.pdf>

Mann C. W. (1992, júl) „Earthquake With PM – Egypt- Catastrophe – in – Waiting, Bjt“, AP News,

(Citováno dne 4. července 2021)

https://apnews.com/article/71e23289b3f53c033ff710767e17f2d0?fbclid=IwAR0lc1ax3JnJVjfj85kcko_zSFRFcadXh0vxqLBRHRDKDULCxxYgVx-feGM

Human Rights Watch. (okt., 2001). Egypt: Human Rights Background, Human Rights Watch, (Citováno dne 11. července 2021) https://www.hrw.org/legacy/backgrounder/mena/egypt-bck-1001.htm?fbclid=IwAR265YvUZVJxlv8M3VEke9C_YGv_ko7OtB4Ky48Qm5u_vyC10004_5Qe0Co

https://www.hrw.org/legacy/backgrounder/mena/egypt-bck-1001.htm?fbclid=IwAR265YvUZVJxlv8M3VEke9C_YGv_ko7OtB4Ky48Qm5u_vyC10004_5Qe0Co

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2008). Human Rights, Terrorism and Counter-terrorism. Retrieved from

<https://ohchr.org/Documents/Publications/Factsheet32EN.pdf>

General Assembly, UN. (1972). Resolutions adopted on the reports of the Sixth Committee. UN. GA Res 3034, UN Doc A/RES/3034. Retrieved from [https://undocs.org/A/RES/3034\(XXVII\)](https://undocs.org/A/RES/3034(XXVII))

OHCHR, UN. (1966). International Covenant on Civil and Political Rights. Retrieved 7 May 2021, from

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

Security Council, UN. (2004). Resolution 1566 (2004). UN. Retrieved from <https://www.un.org/ruleoflaw/files/n0454282.pdf>

Amnesty International (2007). Amnesty International Report 2007 - Egypt, 23 May 2007, available at: <https://www.refworld.org/docid/46558ec720.html> [accessed 7 June 2021]

Manšūrāt qānūnīja, (2020, māris). Qānūn mukāfaḥat il-irhāb, raqm 94 lisanati 2015 (aḥḍaṭ ta'dīl bi al-qānūn fī māris 2020). Ra'īs ul-ḡumhūrījat MiSr 'arabīja 'Abd al-Fattāḥ as-Sīsī. <https://manshurat.org/node/14679?fbclid=IwAR2VSIEO1aMDk0BB6DAuKMtpCFBX94as6i2h4q0sYOHODb15oOnn7IPGv8l>

Manšūrāt qānūnīja, (1992, jūljū). Qānūn raqm 97 lisanati 1992. Ḥusnī Mubārak. <https://manshurat.org/node/14572>

Cruz, T. (2015). Muslim Brotherhood Terrorist Designation Act of 2015. S.2230. <https://www.congress.gov/114/bills/s2230/BILLS-114s2230is.xml>

Cruz, T. (2020). Sen. Cruz: We Must Hold The Muslim Brotherhood Accountable For Funding and Promoting Radical Islamic Terrorism | Ted Cruz | U.S. Senator for Texas. Retrieved 23 May 2021, from https://www.cruz.senate.gov/?p=press_release&id=5483

Uznesenie Štátnej dumy Federálneho zhromaždenia Ruskej federácie (12.02.2003), O potláčaní činnosti teroristických organizácií na území Ruskej federácie. N 3624-III GD <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=EXP;n=257852#05701369950483599>

Ikhwanweb (February 11, 2010) <https://www.ikhwanweb.com/article.php?id=23131&ref=search.php>